

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 56-24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o.j. Drava, Celovec. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov Klagenfurt 2, Postfach 17

Letnik X.

Celovec, petek, 21. oktober 1955

Štev. 42 (704)

Upi v Ženevo so le bolj skromni

Medtem ko je vladal pred znamenito julijsko konferenco v Ženevi zlasti na Zapadu nedeljen optimizem in so splošno pričakovali pomembne uspehe, za sedanjo ženevsko konferenco zunanjih ministrov štirih velesil nikakor ni več opaziti tako ugodnega vzdušja. Posebno v Londonu svarijo javnost, »naj se nikakor ne vdaja slepilo v pričakovanju, da bo na ženevski konferenci dosežen kak stvarni napredek«.

Na Zapadu splošno prevladuje mnenje, da se zadnji sestanek v Ženevi nikakor ne bo odvijal v ugodnem času za zapadne sile. Pri tem poudarjajo, da uvodni stiki med zapadnimi silami in Sovjetsko zvezo niso zblížali stališč o prihodnosti Nemčije, evropski varnosti in razorožitvi, zaradi česar da je upravičeno prepričanje, da tudi ženevski razgovori ne bodo premaknili z mrtve točke dveh glavnih problemov: združitve Nemčije in sistema evropske varnosti. Le glede Edenovega načrta, da bi na stikališču Zapada in Vzhoda v Nemčiji vzpostavili demilitarizirano področje, ki naj bi prišlo pod mednarodno nadzorstvo, vlada nekoliko upanja, čeprav si ravno v tem oziru niti zapadni trije niso popolnoma edini.

Vzroke za zapadni pesimizem je v prvi vrsti treba iskati v odločnem vztrajanju zapadnih sil, da mora ostati Atlantski pakt glavni temelj zapadne varnosti in da mora imeti tudi združena Nemčija možnost vključitve v to obrambno skupnost. Ob takem stališču se namreč lahko zgodi, da bo Sovjetska zveza zavzela odklonilno stališče do zopetne združitve Nemčije in da bo dalje vztrajala na tem, da mora združeni Nemčiji biti onemogočena vključitev v enostranski obrambni sistem.

V Londonu se zato zelo trudijo, da bi vsaj delno zagotovili uspeh ženevske konference. Čeprav je skušala Zapadna Nemčija vnesti v te razgovore razmeroma ostrejša ozračja, v krogih okoli londonskega zunanjega ministrstva izjavljajo, da bo Anglija v Ženevi podvzela vse, da prepreči popoln neuspeh konference. Menijo pa, da bo tritedensko zasedanje v Ženevi samo kratko obdobje pogajanj, ki se bodo

nadaljevala v prihodnosti, zaradi česar bo Anglija na vsak način skušala obdržati vrata odprta za nadaljnje razgovore.

Kako gledajo na bližnjo ženevsko konferenco v Sovjetski zvezi, kaže na kratko tudi pisanje moskovskih Izvestij, kjer je med drugim rečeno, da se pri konferenci zunanjih ministrov v Ženevi lahko pojavijo resne ovire, je pa seveda jasno, da jih je mogoče tudi premostiti. Sporazum o evropski varnosti bi po mnenju omenje-

nega časopisa pospešil razorožitev, hkrati pa igral tudi pomembno vlogo pri reševanju nemškega vprašanja.

Torej dajeta obe strani glavni poudarek vprašanju varnosti, sta pa bistveno različnih pogledov na praktično uresničitev tega problema. Kako si zamišljata doseči vskladitev obeh mnenj odnošno do tega kompromisa, bo pokazala bližnja ženevska konferenca, ki se bo začela 27. oktobra v palači Društva narodov.

Raab o dolžnostih nevtralne Avstrije

Zvezni kancler ing. Raab je imel v nedeljo po radiu govor, v katerem je v zvezi z bližnjo proglašitvijo Avstrije za nevtralno državo dejal: Z izjavo o nevtralnosti se bo pričela 26. oktobra nova doba za našo državo. Vendar hočem danes zelo jasno ugotoviti, da zgolj izjava ne zadošča. S to izjavo mora biti povezana tudi gotova samodisciplinacija. Biti nevtralen pomeni stremeti za prijateljskim sožitjem po možnosti z vsemi državami in narodi. Z naše strani vsaj ne smemo pričeti s kakršnim koli aktom odtujevanja ali celo sovražnosti. Zato bi bilo zaželeno, da bi se tako zadržala tudi avstrijski tisk in radio. Držav in narodov, s katerimi naj živimo v miru in trgovskih stikih, ne smemo lahkomišelnostno kritizirati. Nima niti smisla, da bi danes ostro oštevali države na Zahodu zaradi njihove kolonialne politike, niti da bi jutri spuščali kakršne koli propagandne zvoke proti Vzhodu. Gotovo sem med zadnjimi, ki bi se zavzemal za to, da bi se odrekli svobodi duha. Svoje načelno stališče k svetovnim dogodkom, pa tudi k različnim političnim sistemom v drugih državah lahko mirno in trdno zastopamo. Kritika, ki se je lahko vedno poslužujemo in se je tudi hočemo, pa se ne sme izroditi v ostre sovražnosti.

*

Kanclerjevo tolmačenje bodoče nevtralnosti naše države so sicer zabeležili tudi

koroški listi, a so večinoma zamolčali prav tisti stavek, v katerem je kancler izrazil željo in potrebo, da bi se tudi avstrijski tisk zavedal svoje odgovornosti in se v državnem interesu vzdržal slehernih sovražnosti v odnosu do drugih držav in narodov. Kdor tozadevno pozna dosedanje neodgovorno zadržanje gotovega dela koroškega tiska, se ne bo čudil, da je z zamolčanjem kanclerjevega poziva najbolj očitno dokazal, da bi tudi v bodoče še rad nadaljeval s svojim hujskaškim pisanjem proti drugim narodom, čeprav to z nevtralnostjo naše države ne more biti združljivo.

Kolonialna politika povzročila Franciji velike skrbi

Razprava, ki se je pretekli teden vršila v francoski narodni skupščini o afriški politiki, se je prvi vrsti vrtela okoli usode sedanje vlade, ki ji predseduje Faure. Ta debata je spravila Faure-a v izredno mučen položaj in mu ni preostalo drugega, kot da je povezal glasovanje o svoji politiki hkrati z zaupnico svoji vladi.

V torek je prišlo do glasovanja. Izgledi za vladnega predsednika Faure-a so bili že takoj na začetku slabi, ker je bilo že pred glasovanjem znano, da socialisti, komunisti in golištični socialni republikanci ne bodo podprli njegove vlade. Končni uspeh glasovanja pa je

Končni izid glasovanja je bil tak, da je Faure le zmagal s pičlo večino in sicer s 308 proti 254 glasovom.

O političnem programu za Alžir je Faure na kratko podčrtal, da ne bo lahko najti prave rešitve za nastale probleme v Alžiru. Za uresničitev reform in preprečitev terorističnih akcij je treba hitrih dejanj. Najtežje vprašanje je vsekakor to, kako vskladiti življenje enega milijona Francozov in osmih milijonov Alžircev in napraviti položaj zopet znosen. Da bi se to doseglo, je Faure predlagal vrsto konferenc s političnimi predstavniki vseh smeri v Alžiru, kjer se domačini odločno upirajo vsaki obliki kolonializma.

Francoske oblasti pa imajo težave tudi z vojaštvom, ki se upira premeštvam v Alžir. Tako se je v ponedeljek uprlo 600 rezervistov, ki so jih hoteli prepeljati v Severno Afriko. V vlakcu so potegnili večkrat za zasilne zavore in tako zavračali transport do Marseille, kjer so jih hoteli vkrcati na ladjo. Upor seveda ni imel uspeha, transport je odšel z manjšo zamudo v Afriko. Večkrat pa smo že čitali o množičnih pobegih legionarjev. Tako je prav v zadnjem času uspel pobeg 68 vojakom tujske legije, ki so jih hoteli prenesti iz Indokine v Severno Afriko. Pobegnili so na poti skozi Sueški prekop. Vsi so srečno priplavali na egiptska tla, kjer jih je aretirala policija zaradi ilegalnega prestopa meje. S tem je jasno povedano, da tudi

francoska vojska obsoja kolonialno politiko. Razmere v Maroku tudi še niso urejene. Še stalno napadajo uporniki francoska vozila in transporte. Mnogo glavobola bodo še povzročale razmere v Severni Afriki francoskim oblastem, preden bodo vsi problemi rešeni in bo odpravljen kolonializem. Narodi hočejo svobodo in samostojnost.

Beograd h Grafom izjavam

Pod naslovom »Grafova pota« je objavila beograjska »Borba« naslednji komentar:

Zakaj se je državnemu tajniku v avstrijskem notranjem ministrstvu Grafu zdelo potrebno, v svojem govoru ob obletnici koroškega plebiscita napasti našo deželo — je resno vprašanje.

Graf je z ostrimi besedami obsodil »okupacijo Koroške po neregularnih partizanskih četah«, do katere je prišlo pred desetimi leti, poudaril pripravljenost Avstrije, da mejo na Karavankah — »ki mora biti v prihodnje nespremenjena« — »z vsemi silami brani« ter napovedal odločen boj proti temu, da bi »razumne želje koroškega prebivalstva zlorabljali v protidržavnem smislu«.

Na koncu je rekel: »Če se Beograd in Dunaj trudita, da bi prišlo do dobrih sosednih odnosov in prijateljstva, potem Ljubljana in Celovec ne smeta ubirati nikakršnih svojih poti!«

Mi pa bi k temu pripomnili predvsem tole: Dobro bi bilo, da tudi državni tajnik Graf ne bi hodil preveč po svojih potih, kajti ta njegova pota prav gotovo drže v napačno smer.

Izjave, češ da je »Avstrija hudo trpela« zato, ker so nekatere dele njenega sedanjega ozemlja — ko so tolkle hitlerjevo vojsko — »okupirale neregularne partizanske čete«, dejansko vojaške enote naše države,

so ne samo nesmiselne in izzivalne trditve, temveč so tudi kot odkrita protijugoslovanska gesta in kot izraz načina, kako Graf obravnava dogodke ob koncu minule svetovne vojne, za časa nacističnega poraza, vsekakor nekaj, kar nikakor ni prispevek k pozitivnemu razvoju dobrih sosednih in prijateljskih odnosov med Jugoslavijo in Avstrijo.

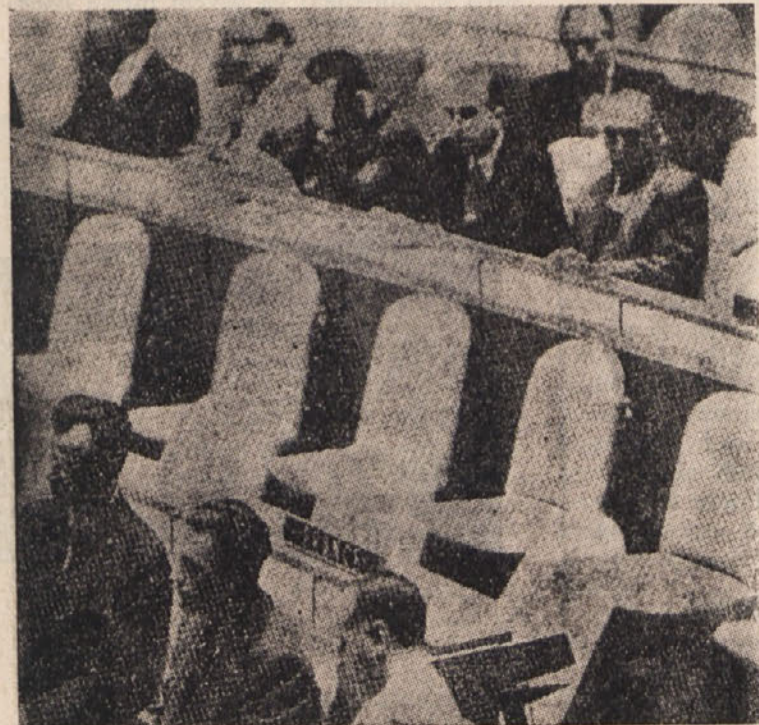
Besede, da je nujna »pomiritev« in »prijazdevanje, da bi prišlo do dobrih sosednih odnosov z Jugoslavijo« (mi pa smo mislili in mislimo, da je do tega že davno prišlo), zvane docela prazno in čudno, če njen boj za osvoboditev lastnih in drugih narodov izpod fašističnega terorja in suženjstva presojajo s stališča, s katerega so ga presojali Hitlerjevi in če tej naši državi tako ali drugače neutemeljeno pripisujejo težnje, ki malone ogrožajo avstrijsko nacionalno nedotakljivost.

Avstrijski državni tajnik Graf ni kdor si bodi, da bi mogel dajati neodgovorne izjave — in takšnih je bilo iz njegovih ust slišati poprej že več — in zato se začudeno vprašujemo, komu takšne izjave koristijo.

*

Na te pripombe v beograjski »Borbi« je državni tajnik Graf zelo žolčno reagiral s ponovitvijo svojih protijugoslovanskih izpadov. Hkrati pa je priznal, da je

(Nadaljevanje na 8. strani)

Tudi prazni francoski sedeži na glavni skupščini OZN zgovorno pričajo, da povzročila Franciji kolonializem številne neprijetnosti

bil delno odvisen od Faure-jevega zaključnega govora, v katerem je poudaril, da se ne poteguje toliko za obstanek svoje vlade, pač pa smatra za dolžnost, da kot šef vlade opozori na posledice, ki bi jih imela vladna kriza v tem času. Na koncu govora je Faure še enkrat pozval poslance, da podprejo njegovo alžirsko politiko.

Današnji kulturonosci pozabljajo na včerajšnje

Državni tajnik Graf ni odkril ničesar novega, ko je te dni ugotovil, da je ozemlje južne Koroške gospodarsko zapostavljeno in zanemarjeno. Novo je kvečjemu to, da je skušal omejiti to zapostavljanje samo na zadnje desetletje ter pri tem podtakniti krivdo sosedni Jugoslaviji, da bi pristojne kroge v naši deželi in državi laže razbremenil odgovornosti. Vendar niti z enim niti z drugim ni uspel prepričati prizadete javnosti na tem področju, ki točno ve in vidi, da to zapostavljanje ne datira šele od leta 1945, marveč da so z našim ozemljem v primeri s severnim delom Koroške že vsa desetletja mačehovsko ravnali. Z naše strani smo vedno ugotavljali, da je bil to eden izmed načinov odrekovanja enakopravnosti našemu ljudstvu in zaviranja njegovega gospodarskega in kulturnega razvoja.

Od g. Grafa se ni mogoče pričakovati toliko iskrenosti, da bi bil to tudi priznal. Nasprotno, dvomimo celo, da bi bil njegov poziv, da je treba obmejnemu ozemlju dati kredite in sredstva za razvoj gospodarstva in kulture, izraz iskrene želje popraviti krivično ravnanje iz preteklih desetletij. Zgodovinske krivice se namreč ne popravljajo in odpravljajo z milodari in trkanjem na radodarna patriotska prsa, marveč le s temeljitim prelomom z dosedanjjo prakso in z uveljavljenjem načela, da morajo biti javna sredstva za pospeševanje gospodarstva in kulture v enaki meri dostopna vsem predelom naše dežele in vsemu prebivalstvu brez razlike narodnosti in jezika. Naši kraji ne potrebujejo »Fonda hvaležnosti za obmejno ozemlje«, marveč samo pravični delež iz vseh javnih sredstev, ki jim bo omogočil sodobno gospodarsko in kulturno življenje. To pa ni le potreba, marveč tudi čedalje bolj odločna zahteva našega ozemlja in njegovih prebivalcev. S smešnimi dobrodelnimi zbirkami, ki naj bi se po milosti g. Grafa ponavljale vsako leto za 10. oktober, te zahteve ne bo mogoče udušiti.

Državni tajnik Graf in celovška Volkszeitung imata smolo, ko spravljata revšči-

no in težki gospodarski položaj južnokoroških krajev v zvezo z »ogroženo mejo«. Mar gospodje niso pokazali svoj patriotizem v dokaj čudni luči, če so vse do letošnjega 10. oktobra na tihem le še dvomili v pripadnost teh krajev k naši državi in če so zaradi te »domovini zveste« špekulacije gospodarsko zanemarjali to ozemlje?

Danes ta gospoda pretaka solze nad ostalostjo in ogroženo moralno prebivalcev Komlja in jim očita, da so nekulturni analfabeti, ki bodo šele s pomočjo Grafovega »Fonda hvaležnosti« dobili možnost, da se sploh pošteno umijejo. Razumemo, če so delovni prebivalci Komlja ogorčeni, da se kdo drzne zlorabljati njihov težki gospodarski položaj, ki ga niso sami za-

krivili, za ponižujočo in skrajno žaljivo ÖVP-jevske propagando. Če sta g. Graf in Volkszeitung res zaskrbljena za kulturo na Komlju, zakaj se nista spomnila onih »Kulturträgerjev«, ki so skoro točno 11 let pred tem, ko si je g. Graf domislil, da je treba dati Komlju kulturno središče, prav na istem mestu požgali Apovnikovo kmetijo, zverinsko pobijali slovenske protifašistične borce in jih metali v ogenj, da bi zbrisali sled za svojimi barbarskimi zločini. Gospod Graf in celovška Volkszeitung ne moreta reči, da o teh »kulturnih« dejanjih nista poučena, če pa jima spomin že peša, si ga lahko osvežita pri svojih današnjih somišljenikih iz vrst bivših pliberških nacistov.

Italija odpušča slovenske učitelje

Kakor poročajo iz Trsta, so tamkajšnje oblasti odpustile 30 slovenskih učiteljev in profesorjev in to utemeljili s tem, da niso imeli italijanskega državljanstva odnosno drugih pogojev za opravljanje učiteljskega poklica. Tržaški Slovenci v zvezi s tem ukrepom poudarjajo, da je v očit-

nem nasprotju z lanskoletnim london-
skim sporazumom in zato tudi ne more koristiti odnosom med dvema sosednima deželama. Če pa je že prišlo do odpustitve — pravijo — potem bi vsaj pričakovali, da bodo na njihova mesta namestili absolvente slovenskega učiteljskega, ki jih je v Trstu okoli 50, kar pa se ni zgodilo.

Za razširitev trgovine med Vzhodom in Zahodom

Minuli teden so v Ženevi končali zasedanje odbora za razvoj trgovine med vzhodno in zapadno Evropo. Na zasedanju je bilo zastopanih 24 držav. Med delom je prišlo predvsem do dvostranskih posvetovanj med posameznimi vzhodnimi deželami, zlasti med državami istih zemljepisnih področij. Uspehov trgovinskih pogajanj doslej še niso razglasili.

Med drugimi vprašanji so razpravljali o razvoju trgovine med Vzhodom in Zahodom v lanskem letu, o dolgoročnih trgovinskih pogodbah, izboljšanju plačilnih sporazumov, poenotenju splošnih prodajnih pogojev ter vprašanih organizacije velesejmov in trgovinskih razstav,

Predstavniki posameznih dežel so glede trgovine med Vzhodom in Zahodom ugotovili, da je bil sicer dosežen bistven napredek, da pa so še vedno ovire različnega značaja, ki preprečujejo hitro pove-

čanje odnosov med obema deloma Evrope. Posebno pozornost so posvetili možnosti, da se postopoma odpravijo ovire za uvoz in izvoz. Po splošnem mnenju je videti, da so perspektive za blagovno izmenjavo za leto 1956 med Vzhodom in Zahodom ugodnejše. Tretjo točko navodil, ki so jih štirje veliki dali na ženevski konferenci svojim zunanjim ministrom o razvoju odnosov med Vzhodom in Zahodom, je odbor ugotovil za zadovoljive.

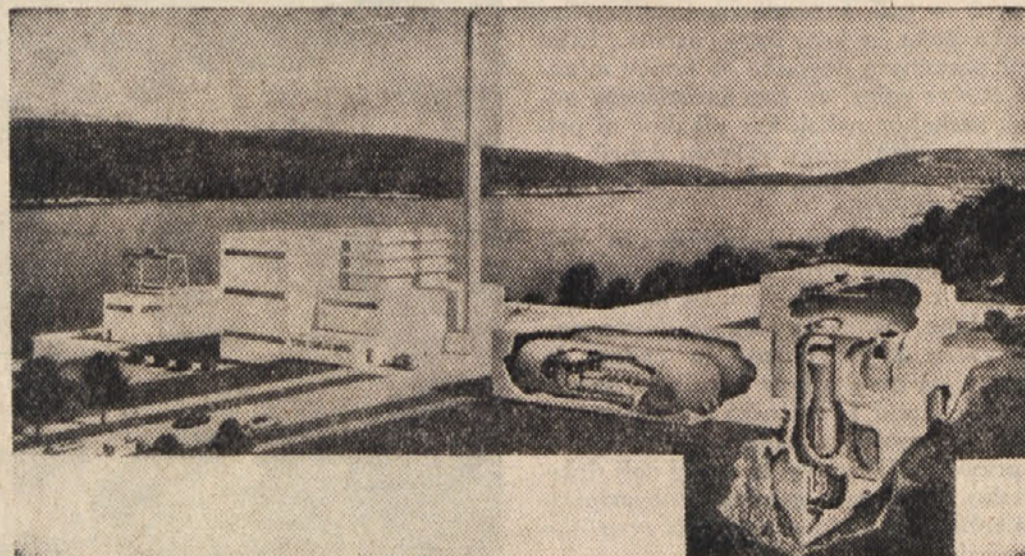
Važna so bila pogajanja za dolgoročne trgovinske pogodbe. Izvedli so več izpopolnitev blagovnih seznamov. Skupina finančnih izvedencev je obravnavala plačilne sporazume in sestavila priporočila, ki se zlasti tičejo možnosti večstranskih kompenzacij. Odbor je tudi izrazil željo po večji izmenjavi informacij z deželami ostalih celin, da bi se tudi z njimi izboljšala trgovinska izmenjava.

Tudi Avstrija bo gradila atomsko elektrarno

V gradnji atomskih elektrarn je Sovjetska zveza prehitela Ameriko in so sovjetski strokovnjaki več mesecev pred ameriškimi kolegi spravili v pogon prvo tako napravo. Od takrat naprej se za take gradnje zanimajo že v raznih drugih deželah, posebno tam, kjer jim primanjkuje drugih virov električne energije. Razumljivo je tudi tukaj na prvem mestu Amerika, ki je nekoliko ljubosumna na svojega sovjetskega konkurenta in bi ga zdaj hotela nadkriliti vsaj z ozirom na veli-

vijo tudi z načrti za zgraditev prve atomske elektrarne, pri čemer jih najbolj vzpodbujajo odkritja rudniških strokovnjakov, ki vedo povedati, da zaloge premoga v Avstriji niso več tako bogate, kot je bilo splošno mnenje, to se pravi, da bo prej ali slej treba iskati nove vire energije.

Nedavna poročila pravijo, da bo posebna družba že letos novembra pričela s pripravami za zgraditev atomske elektrarne nekje ob Donavi in računajo, da bodo stroški znašali okoli 100 milijonov šilin-

kost atomskih elektrarn. Na AND-sliki vidimo maketo velike atomske elektrarne z zmogljivostjo 250.000 kilovatov. Obratovati bo predvidoma začela prihodnje leto in bo dajala električno energijo za 500.000 nujorških stanovanj.

Atomska mrzlica je zajela tudi Avstrijo in je bilo že mnogo pogajanj o nabavi atomskega reaktorja, ki naj bi služil znanstvenikom pri njihovih nadaljnjih poizkusih na področju atomske znanosti. Prav tako pa se pristojni krogi vedno bolj ba-

gov, medtem ko naj bi zmogljivost znašala kakih 10.000 kilovatov. Pripravljalni odbor, v katerem so zastopniki države, industrije in elektro-gospodarstva, razpravlja o možnostih financiranja in ni izključeno, da bo razpisano posebno javno posojilo.

Poudarjajo, da prva atomska elektrarna ne bo dobičkanosna, marveč bo v prvi vrsti služila avstrijskim atomskim strokovnjakom za nadaljnje vežbanje na tem področju.

PO ŠIRNEM SVETU

Buenos Aires. — Po poročilih argentinskega radia v ponedeljek ni prišlo do nikakršnih manifestacij za Perona. Vlado je namreč mnenje, da bodo Peronovi pristaši izkoristili deseto obletnico prevzema oblasti, kar je v Peronovem režimu bil državni praznik, za manifestacijo, kar pa se ni zgodilo.

Asuncion. — Bivšemu argentinskemu predsedniku Peronu je bilo v ponedeljek nakazano v Villiaricu, 130 km od paragvajskega glavnega mesta Asuncion posestvo voditelja »Coloradostranke«, ki je sedaj najmočnejša stranka v Paragvaju, kjer naj bi Peron živel v internaciji. Skupina italijanskih trgovcev je ob tej priliki telegrafsko povabila Perona v Italijo, kjer mu hočejo dati na razpolago hišo za mirno bivanje.

Pariz. — V ponedeljek je odpotovala iz Pariza skupina francoskih politikov, ki jo vodi predsednik zunanje-političnega odbora pariškega parlamenta, Mayer, na tritedenski obisk na Kitajsko.

Ankara. — V demokratični stranki turškega ministrskega predsednika Menderesa je prišlo do večjega upora proti njenemu predsedniku in njegovi politiki. Izločeni odposlanci očitajo ministrskemu predsedniku, da je iz svojega režima napravil neke vrste diktaturo. Pravijo, da uganja demokratična stranka še huji totalitarizem kot njegovi predniki. Stranki tudi očitajo, da je prišla na oblast pod geslom »svoboda«, vendar pa ne pozna svobode in prostosti niti v svoji lastni stranki.

Karači. — V ponedeljek je Afganistan odpoklical svojega predstavnika iz Karačija, kar je še poslabšalo odnose med Pakistanom in Afganistanom. Odnosi med tema dvema državama so se zaostriili zato, ker hoče Pakistan ustanoviti zapadno pakistansko provinco, dočim želi Afganistan ustanovitev samostojne države, v kateri naj bi bila zajeta vsa neodvisna plemena te pokrajine in tudi severo-zapadna pokrajina Pakistana. Vendar Pakistan vse te zahteve odklanja.

Bonn. — Zahodna Nemčija začinja v teh dneh z vpoklici za osnovne vojaške oddelke nemških oboroženih sil v Atlantskem paktu. Do 31. marca prihodnjega leta mora biti izšolanih 6000 mož vodilnega kadra, prvi veliki delež pred »veliko rekrutacijo«. Med njimi je 26 generalov, 257 polkovnikov, 1650 štabnih oficirjev, 1370 poročnikov, 2000 podoficirjev in 700 vojakov.

Washington. — Ameriške letalske sile so v zadnjih dneh izdale vrsto naročil za gradnjo vojaških letal, med njimi letala na reaktivni pogon, ki dosežejo skoraj dvojno brzino zvoka. Naročilo v višini ene milijarde dolarjev je bilo izvedeno povsem na tihem.

Lille. — Predsednik francoske republike René Coty je na banketu v Lille izjavil, da bi se morala celotna francoska industrija pripraviti na mednarodno gospodarsko konferenco. Pri tem je poudaril, da večji del francoske industrije še ni pripravljen na to. Coty je še pripomnil, da je minil tisti čas, ko so posamezne države še varovale svojo gospodarsko samostojnost.

Madrid. — Francova vlada je objavila noto, ki jo je izročila francoski vladni spriči vesti, da Francove oblasti v Maroku podpirajo vstajo v francoskem delu Maroka. Nota zavrača trditve, da Francove oblasti dovoljujejo upornikom uporabljati ozemlje španskega dela Maroka.

Rio de Janeiro. — Novi predsednik Brazilije Juscelino Kubicek je v govoru po radu izjavil, da bo njegova uprava zdrava in enostavna. Dejal je, da je njegov častni in trdni cilj, prinesiti mir brazilskemu ljudstvu. Kubicek je pozval svoje politične nasprotnike, naj puste razlike v nazorih ob strani in naj delajo za splošno blaginjo ljudstva.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Potrošnja elektrike v Avstriji

V zadnjih letih je v Avstriji potrošnja električne energije skokoma narasla, in sicer od leta 1946 do 1954 za 182 odstotkov. V istem času se je potrojilo tudi število električnih štedilnikov in zbiralnikov za toplo vodo. Minulo leto so prodali 10.000 pralnih strojev in 17.000 hladilnikov.

Oddaja krušnega žita

Do konca avgusta letos je bilo iz tuzemskega pridelka oddanih 120.000 ton krušnega žita, v istem času minulo leto pa 110.000 ton.

Nafta v Nižji Avstriji

Prvič so objavili rezultate, koliko nafte spravijo na dan na nižje-avstrijskih naftinih poljih in sicer je bilo meseca avgusta 320.000 ton, od začetka leta do vključno meseca avgusta pa okoli 2,5 milijona ton.

Prosvetaši iz Malošč na sončnem jugu

Siva jesenska megla z dežjem vmes se je vlačila po dolini, ko smo se dne 8. oktobra odpravljali na naš dolgo pričakovani izlet proti sončnemu jugu, vsi polni pričakovanja in dobrega razpoloženja. Od Jesenic, kjer nas je pričakoval zastopnik Ljudske prosvete Slovenije, ki nas je potem skupno z dvema nadaljnimi tovarišicami spremljal in nam ljubozno razkazoval nepozabne lepote in zanimivosti krajev, kjer smo se ustavili na našem izletu, je šlo prvi dan do Ljubljane. Slovenska prestolnica se nam sicer ni predstavila ravno v najlepšem vremenu, kljub temu pa so vtisi iz tega mesta po svojem tudi lepi.

Iz Ljubljane, kjer smo obiskali Šentjakobsko gledališče in se po predstavi na hitro spoznali tudi s ponočnim življenjem mesta, nam je ostal v najlepšem spominu obisk na Obrtniškem velesajmu. Tukaj smo videli razmah in polet slovenskega obrtništva v povojnih letih, kar nas je utrjevalo v zavesti, da tudi Slovenci v enaki meri znamo ustvarjati kot drugi narodi, če so nam dane možnosti in nam nihče ne zavira ustvarjalnih sil. To občutje enakovrednosti naj bi navdajalo vsakega posameznika posebno pri nas na Koroškem, ker tako bi najlažje zavrnili in ovrgli naziranje nekaterih nam sovražno razpoloženih sodeželanov, češ, da smo Slovenci le za pastirje, in pravičnost ter pravo sožitje bi zavladalo na zemlji, kjer prebivata dva naroda, ki ljubita svoje, a spoštujeta tuje.

Sonce, ki se je prvi dan sramežljivo skrivalo za oblaki, je naslednje jutro vzšlo v vsej svoji veličastnosti, v zlatih žarkih kopajoča se pokrajina je obljubljala, da bomo imeli lep dan, ravno primeren za obisk pokrajinskih lepot

L
J
U
B
L
J
A
N
A

ob morju. Pred seboj smo imeli dolgo pot, zato je bilo treba zgodaj na noge.

Postojna — prva postaja. Nismo mogli mimo, saj večina še ni videla svetovno znane Postojnske jame, v katero smo se peljali več kilometrov daleč z majhno jamsko železnico. Kakšna čuda narave so se odkrivala našim pogledom. Kako radodarno razsipa narava in nudi željnim očem svoje lepote in zaklade, ki bi jih človek gledal še in še. Dve uri sta kot kratek trenutek minili med občudovanjem vsega nepopisno lepega in edinstvenega, kar je narava ustvarila v sto- in tisočletjih, nato pa nas je pritlikava lokomotiva med veselim piskanjem spet popeljala proti soncu.

Naša nadaljnja pot je vodila proti jugu, kjer se je v morju zrcalilo prelepo letovišče Opatija — cilj tega dne. Naravna scenerija se je stalno spreminjala, gledali smo svet, ki je bil povsem drugačen od našega. Bil je to kraški svet: njive obdane z nizkim zidovjem, da divja burja ne bi odnesla borne zemlje in škodovala nasadom, med njimi so ljubko pozdravljale ciprese in bori, tu in tam tudi že kaka palma. In potem morje. Bilo je razburkano in divje so pljuskali valovi ob skale, se vzpenjali v srebrnih penah in se spet povračali nazaj v objem prostranega morja, da na

Spomenika Trdini in Ketteju

Glavno mesto Dolenjske, Novo mesto, se že skrbno pripravlja na svoj krajevni praznik, ki ga bo obhajalo 29. oktobra. Do takrat bo na novo urejen Glavni trg mesta, ki bo dobil novo lice in postal zakrožena celota.

Najpomembnejša prireditev letošnjega krajevnega praznika v Novem mestu pa bo odkritje spomenikov Janezu Trdini in Dragotinu Ketteju. Odkritje spomenikov pisatelju in zbiralcu bajk in pripovedk ter pesniku Dragotinu Ketteju bo združeno s spominom na 125-letnico rojstva in 50-letnico smrti tega velikega zbiratelja gorenjskih bajk in pisatelja Dolenjske, Trdine. Spomenika, ki ju bodo v Novem mestu odkrili na dan praznika, 29. oktobra dopoldne, bosta stala na Glavnem trgu pred vhomom v magistrat. Pred dnevi je tudi izšla knjiga Trdinovega še ne objavljenega dela pod naslovom »Trnje in rože«, ki jo je izdala Ljudska prosveta okraja Novo mesto.

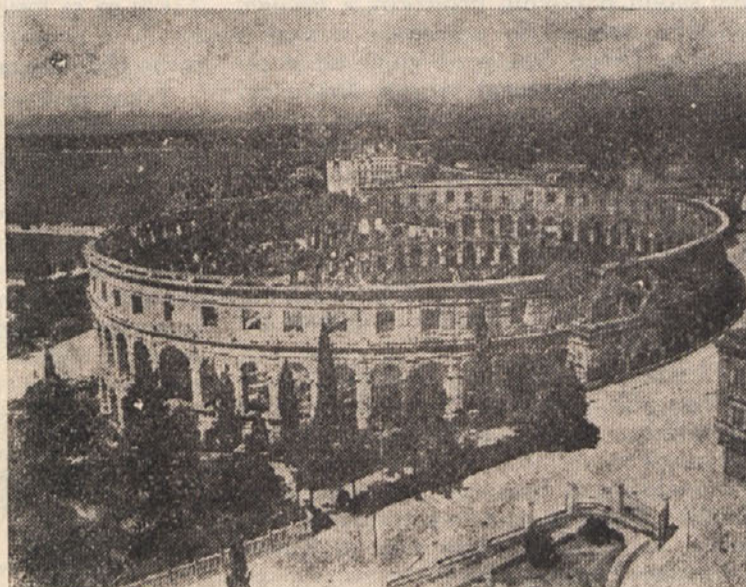
Tudi letošnje praznovanje krajevnega praznika Novega mesta bo združeno s številnimi prireditvami, ki bodo trajale ves dan. Novo mesto ta dan praznuje tudi deseto obletnico osvoboditve izpod nasilja, ki je vse narode Jugoslavije tlačilo vrsto let.

novu zavalovijo in pljusknejo, v večnem enakomernem ritmu. Sprehajali smo se ob obali dolgo v noč ter vsrkavali vase edinstvene lepote morja, medtem ko je v daljavi migljalo tisoče lučic — Reka.

Naslednjega dne smo se odpeljali v Pulo, obmorsko mesto s precejšnjo italijansko manjšino. Ogleдали smo si znani amfiteater, ki so ga zidali Rimljani v prvem in drugem stoletju našega štetja in je bilo v njem prostora za skoraj 30 tisoč ljudi. Mogočen je še danes s svojim starim zidovjem, ki je razmeroma dobro ohranjeno, kakor tudi polovica sedežev, medtem ko so ostalo porabili za zidanje hiš v poznejših časih, ko je že davnej zbledela slava starih Rimljanov. V mislih smo se povrnili nazaj v tisto dobo, ko so bile v areni gladiatorske igre, bikovske borbe in druge krvave privlačnosti tistega časa. Videli smo vhod v podzemne hodnike, v katerih so imeli zaprte divje zveri in ujetnike, ki so se morali v zabavo ljudstva boriti za svoje življenje. Kljub svoji grozni preteklosti pa je amfiteater v Puli nekaj izrednega, tako po svoji obsežnosti kot tudi po arhitektonski značilnosti.

Po ogledu ostalih zanimivosti v mestu je šlo dalje proti zapadni Istri. Medtem ko je pokrajina med Opatijo in Pulo manj rodovitna in pusta, je zapadni del Istre odprt prijetnemu vetrčku, vededa pa tudi silni burji, ki se

z morja zaganja po istrski zemlji. Vinograd ob vinogradu, vsak obdan s kamenitim zidovjem, zrelo grozdje visi bogato na trtah ter pozdravlja in se ponuja mimoidočemu. Večkrat smo se ustavili; za spomin na lepe kraje smo utrjali nekaj oljkinih mladik, da jih ponesemo tja daleč na Koroško, kjer je taka rastlina nekaj posebnega. Naš vodič nas je med vožnjo opozoril tudi na majhen z gozdom porasel otok ter povedal, da spada k Brionskim otokom, kjer preživlja poletne počitnice mar-

Amfiteater v Puli

šal Tito. V Poreču, kjer smo imeli kosilo, smo si ogledali malo pristanišče ter tudi iskali školjke.

Pot nas je vodila v Slovensko Primorje, o (Nadaljevanje na 4. strani)

Slovenska mladinska književnost v povojni dobi

Slovenska mladinska književnost ima za sabo bogato tradicijo, sega od Vodnika in od Levstika, a vse do Grudna, Zupančiča in Golije. Ta književnost je izšla iz ljudskega izročila: iz bajke, iz pravljice, iz pripovedke in iz pesmi, predvsem iz živalske in otroške pesmi in iz otroških pesmi nagajivk; izšla je torej iz domačega ljudskega izročila, tako po vsebini in po duhu kakor po izrazu; omenil bi samo Levstikovo otroško pesem, ta klasični začetek naše umetne otroške književnosti.

Obsežna in bogata je tudi povojna žetev v slovenski mladinski književnosti, predvsem bogata je njena vsebina in pester je svet, ki ga naši pisatelji sodobniki izpovedujejo in razgrinjajo otroku in mladini.

Izšla je vrsta knjig, med njimi pravih biseroz slovenske realistične proze, spo-

minov pisateljev o svojih otroških, mladinskih letih. To so Bevkova »Otroška leta«, vrsta zgodb o pisateljevih zgodnjih letih, preprosto pripovedovanje za otroški svet; to so Prežihove »Solzice«, človeško pretresljive pripovedi o nekaterih težkih otroških letih koroškega otroka; to je Kranjčeva knjiga »Rad sem jih imel« s povesti o življenju prekmurskega otroka; iz Prekmurja je tudi Godinova knjiga novel »Ptice selivke«; k tem knjigam moram prišteti še Karenčičevo povest o vajencu »Mati išče mojstra«, zatem Čufarjevo »Tovarno«, dve knjigi med okupacijo ubitih pisateljev; nadalje moramo prišteti k tem knjigam Kumrove »Karlekovke prigode« in Kavčičevo »Vaško komando«; prva knjiga je povest o otroških letih nezakonskega deklinega otroka, medtem ko so v drugi knjigi pretresljive in resnične zgodbe o otroških časih v neki vasi, ki

trpi pod okupacijo. Docela svojstvene so v tej vrsti mladinske književnosti Finžgarjeve živalske zgodbe. Medtem ko govore te knjige z večine o spominih pisateljev samih, pa nam Kozakova knjiga »Aleš« spregovori o našem povojnem in mestnem otroku; knjiga je doživeto pripovedovanje in dragocena psihološka študija pisatelja o otroškem doživljanju.

Vse te knjige so nam postale drage zaradi iskrenih izpovedi iz otroških in iz mladih dni, iz življenja naših pisateljev, hkrati pa nam odkrivajo tako različne pokrajine domovine in z njimi pretekle čase; vsa ta otroška leta niso bila nikoli z rožicami postlana, izpovedi naših najboljših mojstrov peresa nam odkrivajo svojo mladost, razen tega pa hkrati odkrivajo obeležje časa, v katerem so se ta otroštva razvijala. Bevkova knjiga opisuje primorskega bajtarskega otroka, Prežihova najemniškega otroka na koroški hubi. Krajncova otroka sezonskega delavca in agrarca iz prekmurske ravnine. Gotovo so vse te knjige za otroka in prav tako za starejšega bralca dragocen opus slovenske povojne mladinske književnosti, ki pa ga slovenska kritika doslej še ni utegnila zbrati in mu dati primernege mesta; tega ni storila niti pedagoška kritika.

Sploh moramo zapisati, da nosi slovenska mladinska knjiga obeležje realizma; smemo tudi zapisati, da imamo med slovensko mladinsko knjigo dela, kakršna po realističnem načinu izražanja in po vsebini redko srečujemo celo v svetovni mladinski književnosti. Mislim predvsem knjige, ki so jih napisali Bevk, Ingolič, Magajna, Vinkler, Seliškar, J. Pahor, Milan Šega, Godina, Finžgar, J. Kozak, Kranjec in Prežihov Voranc. Vsekakor moramo zapisati, da je tematika slovenske knjige pestra in bogata in da je spregovorila in govori mladini o našem preteklem in polpreteklem času, da mu govori o življenjski stvarnosti, s katero se otrok tudi srečuje.

Izšla je vrsta pravljicne literature, ki jo moramo prav tako smatrati za realizem, vsaj nekaterih teh knjig. Ingoličeve igrice v »Udarni brigadi« morajo s slovenskimi znanci vred v izgnanstvo. Enako je s pesmijo, tudi ta je živa, stvarna šegava in realistična. Taka je Grudnova pesem »Na krasu«, Golarjeva pesem »Srp in klas«, Gradnikova pesem »Narobe svet«, pesem Vide Brestove »Mihčeve pesmi« in še katera zbirka. Končno je treba omeniti še pravljicni živalski svet, ki so ga prikazali v svojih delih J. Ribičič, Vida Tauferjeva-Novyjeva, Branko Rudolf, Minati, Gerlovičeva in še kdo.

Ivan Potrč

NOVE KNJIGE

Pri založbi Kmečke knjige v Ljubljani je zadnje čase izšla že spet cela vrsta novih knjig iz različnih področij, ki so zanimive predvsem za kmečko prebivalstvo; nekatere izmed novih izdaj so namenjene najširšim plastem, saj obravnavajo splošno-zanimiva vprašanja iz naravoslovja in podobnih področij.

Če govorimo o knjigah, zanimivih v prvi vrsti za kmetijstvo, bi navedli najprej obširni razstveni katalog I. republiške razstave živine v Ljubljani, iz katerega je v posrečeno pregledni in okusno opremljeni razporeditvi razvidna vsa bogata pestrost razstave.

Reja živine na prostem se glasi naslov knjižice, ki jo je — original v nemščini — napisal koroški kmet Norbert Schluga, ki se že več let ukvarja z rejo živine v odprtem hlevu in o katerega tozadevnih uspehih smo v našem listu že svoječasno poročali na kmečki strani. Knjiga, ki jo je izdala Slovenska kmečka zveza v Celovcu, založila pa Kmečka knjiga v Ljubljani, je — kakor pravi pisec v uvodu — njegova prva objava v slovenskem jeziku.

Posebno področje gospodarstva, ki pa pri nas ni preveč razširjeno — namreč vinogradništvo, spoznamo iz knjig Kletarstvo (ing. Miško Judež) in Naš cviček (Jože Likar). Obe knjigi sta bogato ilustrirani in nas seznanjata s podrobnostmi pridelovanja vina in mošta, posebno prva, ki obsega 472 strani, daje izčrpen pregled o kletarski stroki ter o vseh vprašanjih v zvezi z vinom in vinogradništvom.

Najširšemu krogu prebivalstva so namenjene knjige, ki izhajajo v zbirki Po-

učna knjižnica Kmečke knjige. Iz te vrste naj navedemo: Nebo nad nami (Pavel Kunaver), Tibet streha sveta (Oskar Hudales), Živali, ki so izumrle (Ivan Krečič) in Domače živali in njihov izvor (dr. Stanko Bevk). Knjiga Nebo nad nami obsega prvi del »Sonce in njegova družina«, v katerem znani strokovnjak pripoveduje o zanimivostih vseirirja, o raziskovanju in merjenju na nebu, o našem osončju, o mrkih in mnogih drugih zanimivostih. Oskar Hudales je po raznih virih sestavil obširen opis malo znane dežele — Tibeta, ki ga nam zdaj v knjigi predstavlja v besedi in sliki. Pogled v davno preteklost nudi knjiga o izumrlih živalih in v mislih potujemo nazaj za tisočletja, ko so na naši zemlji živele za naše pojme prečudne živali, iz katerih so se v teku sto- in tisočletij razvila bitja, ki jih štejemo danes za domače živali.

Še ena publikacija Kmečke knjige je, ki bi jo danes omenili, namreč razprava Bogomila Gerlanca Slovenske ljudske knjižnice. Že naslov sam pove, da gre tukaj za tisto vrsto knjižnic, ki so namenjene najširšim plastem ljudstva, knjižnice, ki jih je ljudstvo osnovalo samo zase iz želje in potrebe po izobrazbi in razvedrilu. Knjiga prikazuje razvoj slovenskih ljudskih knjižnic od prvih začetkov pa do danes, še prav posebno pa se bavi z današnjim stanjem knjižničarstva v Sloveniji.

Kakor vse druge slovenske knjige, tako tudi publikacije Kmečke knjige lahko naročite v knjigarni Naša knjiga v Celovcu, Gasometergasse 10.

KOLENDAR

Petek, 21. oktober: Uršula
Sobota, 22. oktober: Kordula
Nedelja, 23. oktober: Klotilda
Ponedeljek, 24. oktober: Rafael
Torek, 25. oktober: Ludvik
Sreda, 26. oktober: Evarist
Četrtek, 27. oktober: Sabina

Grabštanj

V bližini Grabštana bi se bila nedavno skoraj primerila huda nesreča, ko ni veliko manjkalo, da bi v zaprti sobi zgorela dva otroka, poldrugoletna deklica in dve in pol leta stari fantek. Sreča je bila, da je pravočasno prispela s kolesom mimo Jožefa Dobernikova, ki je zapazila, ko se je kadilo iz okna. Sluteč, da nekaj ni v redu, je hitela k oknu in videla, da je soba polna dima, v nekem zaboju pa je gorelo. V postelji sta se oba otroka obupno jokala, ko pri zaprtih vratih nista mogla na prosto. Nemudoma je poklicala mater, ki je delala nedaleč od hiše in rešili sta otroke. Medtem je prihitalo še nekaj ljudi iz sosesčine, ki so požar udušili. Jožef Dobernikovi velja zahvala, da se je opasna nevarnost tako prizanesljivo iztekla.

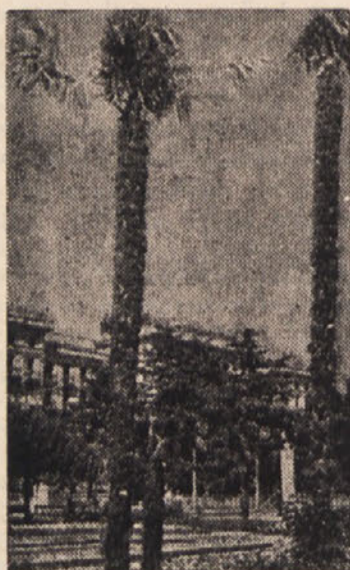
Mokrije

Z motornimi kolesi sta se zaletela skupaj dva znanca, namreč Flori Šturm mlajši in Adolf Picej, p. d. Mohor v Zgornjih Zamanjah. Sunek je bil tako silen, da sta oba strmoglavila in z njima vred spremeljalca na spremnih sedežih. Šturm in Picej sta se težko poškodovala. Šturm si je na dveh krajih zlomil spodnjo lobanjo, dočim ko sta ostali dve osebi odnesli le nemajhen preplah. Ponesrečena motociklista so prepeljali v bolnišnico, kjer upamo in želimo, da bi ju kmalu spet ozdravili in postavili na noge.

Prosvetaši iz Maloč na sončnem jugu

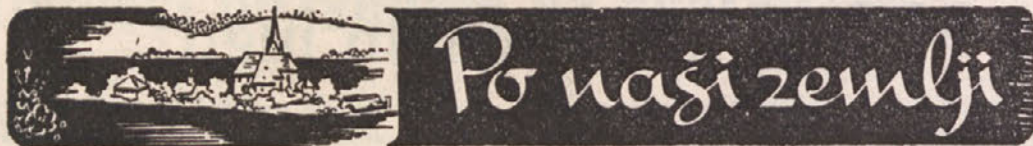
(Nadaljevanje s 3. strani)

katerem pravijo, da je „domovina sonca in plodovitosti, sivih kraških goljav in vinogradov, gozdničev, vrtov in sredozemske flore, domovina ribičev, vinogradnikov in solinarjev, to je slovenska Istra. Naselja in mesta, raztresena po notranosti in posejana ob razčlenjenem in vedno zelenem obrežju Jadranskega morja, pa so živi muzeji dvatisočletne zgodovine“. In v srcu te zemlje leži Portorož, mimo katerega smo se peljali v Piran in dalje mimo Izole, ki je mestece ribičev, zgrajeno tik ob morju, ter središče ribje predelovalne industrije. Dalje proti zapadu je Trst, kjer živijo naši bratje, ki prav tako bijejo boj za enakopravnost in manjšinske pravice, in v mislih smo bili še med brati na Goriškem, v Benški Sloveniji in Kanalski dolini, kjer tam-

kajšnji Slovenci še ne uživajo tako široko-grudne enakopravnosti, kot smo jo opazili v Slovenskem Primorju. Tukaj je italijanska manjšina res enakopravna in videli smo najrazličnejše javne in zasebne napise, vse v obeh jezikih tamkajšnjega prebivalstva — v slovensčini in italijansčini.

Zal je le prehitro napočil čas našega odhoda in povratka domov na Koroško, kamor pa smo se vrnili z vtisi, ki bodo ostali nepozabni slehernemu udeležencu izleta. Zato hočemo tudi tukaj izreči pristrčno zahvalo naši osrednji kulturni organizaciji Slovenski prosvetni zvezi, ki je s pomočjo Ljudske prosvete Slovenije, kateri prav tako velja naša iskrena zahvala, omogočila, da smo maloški prosvetaši preživeli nepozabne dni na sončnem jugu. Hkrati pa obljublamo, da bomo našo hvaležnost še posebej pokazali s še bolj požrtvovalnim delom na prosvetnem področju.

Libuče — to in ono

Kraj bi morali označiti z imenom Pliberk, toda ker gre za libuško občino, ostanimo pri naslovnem imenu. Libuška občina ima namreč svoje uradne prostore že od nekaj v Pliberku. Ni pa imela doslej svojih poslovnih prostorov v lastnem objektu, temveč je uradovala v najetih lokalih. Dolgo časa pred vojno se je pisarna stiskala v enem samem skromnem prostoru, kjer se je moralo razvijati vse občinsko poslovanje, seje in nešteti razgovori, ki jih je župan obravnaval s strankami. Jasno je bilo, da takšen prostor ni ustrezal nemotenemu in brezhibnemu reševanju uradnih poslov. Med vojno in vse doslej je poslovala libuška občina v poslopju občinske hiše v Pliberku in deloma pri Hiršbirtu.

Davna želja po lastni občinski hiši in ustrezajočih poslovnih prostorih je danes uresničena. Pobudi občinskega odbora s socialistično večino in z marljivim, za vse zanimajočim se županom je uspelo, da so kupili v Pliberku na zelo pripravnem prostoru, na ogalu glavnega trga in Kumeševu ulice Prekovo hišo.

V tej hiši sta imeli dve sestri, odkar pomnijo ljudje, trgovinico s špecerijskim blagom. Obe sestri sta zaradi svoje poštenosti, vljudnosti in ustrežljivosti uživali zaupanje in naklonjenost širokega kroga kupcev, posebno kmečkih gospodinj, ker sta jim postregli s posredovanjem domačega jezika, kar vsakemu tudi v Pliberku dobro dene, ko za svoj težko prisluženi denar dobi kar hoče kupiti na željo v svojem jeziku. Na stara leta in po mno-

gih letih neprekinjenega dela sta se Prekovi sestri odločili, da bosta hišo prodali, sami pa se umaknili k zasluženemu pokojju. Libuška občina je priložnost izkoristila in pod znosnimi pogoji hišo kupila. Takoj so se lotili dela ter so poslopje obnovili in prostore primerno uredili za namene občinskega urada.

Takoj prvi prostor od trga je opremljen za pisarno, nato manjši prostor za sprejemanje strank, ki imajo posebne želje reševati svoje zadeve z županom ali njegovim namestnikom, zadaj pa je prostor za seje. Prostori so opremljeni lepo, praktično in domače. Občani so s tem ukrepom zadovoljni, občinski odbor z županom na čelu pa si lahko lasti zavest, da je za občino storil zares nekaj koristnega. —

V Zgornjih Libučah je zraslo novo, sodobno in vsem modernim zahtevam ustrezajoče šolsko poslopje z učiteljskimi stanovanji. O tem nekoliko več pozneje, ker bo objekt v nedeljo s primerno slavnostjo izročen svojemu namenu. —

Preden prideš po libuški cesti v vas Spodnje Libuče opaziš, da so nedaleč od ceste zgradili novo zelo lično hišo, katere srečni lastniki so marljiva in delavna Dolfe Primožič in njegova žena Rezika ter Dolfijevi starši. Možu, ki se spretno peča s sodarstvom, poleg tega pa vrši še posle občinskega sluga, in njegovi ženi ter očetu Tonetu in njegovi ženi želimo v novem domu prav srečno in prijetno bivanje!

Svatne pri Št. Jakobu v Rožu

Sele v zadnji številki smo poročali o veseljem dogodku, namreč o svatbi Serajnikove Mice, ki jo poznajo daleč naokoli kot »Miklovo Zalo«. Toda tudi danes hočemo bralce našega lista obvestiti o pristrčnem dogodku, ki je edinstven v naši dolini in menda tudi daleč preko nje. Skoro gotovo se lahko ponašamo, da je v našem kraju vzbrstela najmlajša nevesta, ki je minulo soboto postala srečna žena in tako komaj štirinajstletna že dosegla važen življenjski cilj, na kakršnega čaka mnogo nadebudnih mladih deklet.

Mlada, štirinajstletna Marija Egartner in enaindvajsetletni slikarski pomočnik Franc Micelli sta se poročila. Mladi mož je prišel pred približno enim letom v nevestino hišo, da je pobelil nekaj prostorov. Marija je hodila še v ljudsko šolo, toda bila je brhka in dobro razvita in mlademu slikarju so se vnele simpatije do nje. In po enem letu je prišlo tako daleč da je Marijina mati opustila vse predsodke in prvotno zabranjevanje ter je privolila v zakon, to pa zaradi tega, ker se je ženin izkazal za zelo resnega, pridnega in delavnega mladega človeka. Ker pa nevesta še ni šestnaest let stara, je bilo potrebno, da je v zakon privolil tudi pristojni okrajni sodnik. Tudi ta je izrekel svoje privoljenje, ko se je o zadevi preveril.

Tako sta postala Marija in Franc mlad zakonski par in prepričani smo, da bosta oba dobro vzgojena in marljiva v nedeljni medsebojni slogi preživela mnoga desetletja srečnih družinskih let. Ko novoporočencema iskreno čestitamo, to tudi srčno želimo.

Škocijan

Železničar Anton Weiss, doma na Selu, minuli ponedeljek ni prišel v službo in tudi ni javil vzroka, zakaj ga ni bilo. Zaradi tega je eden njegovih delovnih tovarišev šel zvečer na njegovo stanovanje, da bi pogledal, kaj je z njim. Stanovanje je bilo zaprto in ko je pogledal skozi okno, je videl, da leži Weiss na tleh. Obvestil je orožnike, ki so stanovanje odprli in našli železničarja mrtvega. Došli zdravnik je ugotovil, da ga je zadela kap. Pokojni železničar je bil star 53 let.

Bistrica pri Pliberku

Spet se je primerila ob koncu minulega tedna smrtna nesreča. Prevoznik Franc Pristovnik, p. d. Jop iz Bistrice se je peljal z motornim kolesom skozi Dobravo

v občini Žitara ves. V tem trenutku je šla čez cesto 74 let stara Marija Terbul in motociklist je zadel vanjo. Oba sta padla, Pristovnik zaradi tega, ker je moral kolo sunkovito zavreti. Posledice so bile težke. Žena si je zlomila roko in nogo, Pristovnik pa si je zlomil lobanjo. Kmalu ko so ponesrečenega Pristovnika prepeljali v bolnišnico v Celovec, je svoji težki poškodbi podlegel. Tragično in nepričakovano preminuli Pristovnik, katerega so vsi, ki so ga poznali, radi imeli, zapuščajo ženo, sina in hčerko. Vsem bridko prizadetim svojcem iskreno sožalje!

Bistrica v Rožu

Desetletna Waltraud Polajner se je peljala s kolesom in se pri tem precej ponesrečila. Nogo je vtaknila v kolo in se tako poškodovala, da so jo morali prepeljati v bolnišnico.

Razne vesti iz Koroške

Na ovinku na cesti pri Obirskem se je pripetila prometna nesreča, ki se je iztekla na srečo še prizanesljivo. Gozdni delavec Engelbert Schmiedhofer iz Bele je vozil po imenovani cesti z osebnim avtomobilom. Naenkrat mu je privozil nasproti neki tovorni avto s priklopnim vozom, naloženim s hlodi. Schmiedhofer je z naglico zavrl in je zaradi tega avto zdrsel preko kakšna dva metra visoko cestno brežino v Obirski potok. Voznik in njegov oče, ki se je peljal z njim, sta bila lahko poškodovana na glavah.

Tisoč steklenic za pivo se je zdrobilo, ko je na cesti pri Olsachu zavozil s steklenicami natovorjeni tovorni avto s priklopnim vozom čez cestno brežino. Tir ceste je voznik zgrešil zaradi tega, ker neki nasproti vozeči avto ni zasenčil žarometov. S tovrnega avtomobila se je zakotalilo kakih štirideset zabojev s steklenicami za pivo na tla, pri čemer se je razbilo kakih tisoč steklenic.

Minulo nedeljo so bile v Št. Vidu na Glini velike dirke z motornimi kolesi. Z vratolomno brzino je tekmovalo na progi 34 motoristov in drvelo po ovinkih in ravni cesti. Pri tekmi je prišlo do težke nezgode, ki je zahtevala smrtno žrtev. Bilo je že proti koncu tekme, ko je 34-letni Dunajčan Spannagel, domnevajo da zaradi defekta na vozilu, zašel na levi strani proge iz tira ter zadel v 50-letnega reditelja Karola Michana iz Št. Vida

Celovec

Deželno udruženje koroških krojačev je priredilo s sodelovanjem trgovinske zbornice modno revijo svojih proizvodov, ki so jo predvajale mednarodne manekenke. Prikaz je bil na višini modne umetnosti, ki se lahko meri z velemesti ter ustreza tudi najbolj razvajanemu okusu.

Med modnimi delavnicami, ki so pokazale visoko strokovno znanje in iznajdljivost, kakor Bernhard Dübelt, Brandstätter, Ecker in mnogi drugi, se je izkazala tudi delavnica Franca Haderlapa s svojimi mojstrsko krojenimi kostumi in odlično moško garderobo, ter delavnica Kropfič iz Borovelj z elegantnimi ženskimi plašči in športnimi moškimi oblekami. V vrsti z drugimi sta tudi ti dve tvrdki želi živahno in zaslužno odobravanje.

Sele — Zgornji Kot

Nad vse bridko in žalostno doživetje je imel v noči od petka na soboto žagar Miha Male v Zgornjem Kotu. Zaskrbljen je šel v pozni noči iskat svojo ženo, ko se ni vrnila domov. Njegova žena Eva Male je šla v petek k Horniku, najvišje ležečemu kmetu, pomagat spravljat krompir. Hornikova kmetija je približno eno uro oddaljena od Maleja.

Ko je zvečer, kakor sta bila domenjena, ni bilo domov in se je kazalec na uri mikal v polnočne ure, je postal mož zaskrbljen in mu ni dalo miru, da jo je šel iskati. Na poti proti Horniku jo je v svoji veliko prepaščenju res našel mrtvo ob stezi, in kakor je pozneje ugotovil zdravnik dr. Travnik, jo je medpotoma zadela srčna kap.

Z velikim naporom so mrtvo ženo in mater prenesli na dom ter jo položili ob globoki žalosti moža in dveh otrok, sedem- in šestnajstletne hčerke, na mrtvaški oder.

Pokojna je bila svojemu možu skrbna žena in dobra mati otrokom. Velika vrzel je nastala v Malejevi hiši, ki jo je tako nenadoma in prerano zapustila mati, stara šele 43 let.

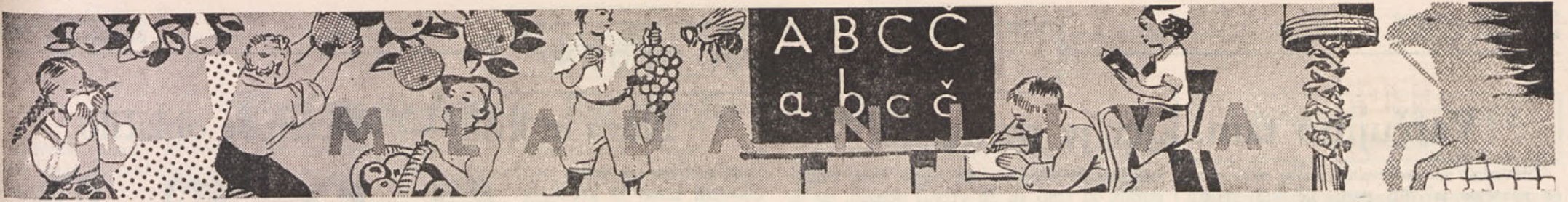
Družinsko življenje je Mihi in Evi potekalo v lepem soglasju, družila ju je tudi skupna narodna zavest. Zavedna Malejeva družina je morala prestatati tudi nacistično nasilstvo, ka so starše izselili. Svoji hčerki sta vzgajala v duhu, ki odlikuje moža in ki mu je bila vedno zvesta tudi pokojna mati.

V nedeljo so pokojno Evo Male ob zelo številni udeležbi spremili k zadnjemu počitku. Iz vseh krajev, tudi zelo oddaljenih, so prišli znanci in sorodniki, da so pokojni materi izkazali še zadnjič spoštovanje in ljubezen. Doma pa je nastala velika praznosta in žalost, v tolažbo pa naj bo preostalim nedeljeno sožalje vseh, ki družino poznajo.

in ga smrtno poškodoval. Nesrečni mož je bil na mestu mrtev. Poleg tega se je primerilo še več nesreč, pri katerih je bilo deset oseb bolj ali manj ranjenih.

Na znanem jesenskem sejmu v Wolfsbergu je gostoval tudi mali potovalni cirkus »Fortuna«. Z mnogimi drugimi je cirkus obiskal tudi dvanajstletni učenec glavne šole Gerhard Tonhauser. Fant se je postavil v zagrajenem prostoru pred levjo kletko, kjer sta ga dva leva zgrabila s svojimi tacami in ga vlekla proti omrežju kletke. Fant se je tako prestrašil, da ni mogel spraviti glasu iz sebe. Šele ko so nekateri drugi ljudje zapazili njegov kočljiv položaj, so zakričali na pomoč. Prišel je dompter in ga rešil iz levjih krempljev. Zverini sta prestrašenemu fantu prizadejali precejšnje poškodbe na glavi, desni rami in roki, da so ga morali nemudoma prepeljati v bolnišnico, kjer so ga operirali.

Golobom se pridružujejo golobi ali: sreči se pridružuje sreča, se glasi že star pregovor. Serije glavnih dobitkov poslovavnice »Glückstelle Mihalovits« »An der Hohen Brücke«, Dunaj 1, Wipplingerstrasse 21, so prav tako prislovilne. Ne čakajte, da Vas prehitijo Vaš sosed, temveč naročite Vašo srečko že danes. Upoštevajte prospekt, ki je bil priložen prejšnji številki.

Elin Pelin:

Hudobna veverica

Tekmovanje lepotic ...

Ni tu mišljeno tekmovanje lepih deklic, pač pa je mišljeno tekmovanje mačk-lepotic. Mačke vsi dobro poznamo. Redimo jih zato, da lovijo na polju in v poslopjih miši, ki napravijo dosti škode povsod, kjer se pač nahajajo. Mnogokrat tudi otrokom povzročajo dosti skrbi, če ponoči začnejo v kamri glodati pod ali kaj podobnega. Otroci se ponoči plašijo, če zaslišijo škrabljanje, ki moti nočno tišino. Vendar ni vzroka za strah, saj miška še ni nikomur odjedla glave ali ga drugače napadla. Največji sovražnik mišk pa so naše domače mačke, ki jih prav zaradi tega gojimo, da uničujejo te male škodljivke. Sicer tudi mačke rade kradejo po naših shrambah, a pred tem se lahko ubranimo s tem, da živila zapiramo, da ne pridejo do njih, sicer pa so zelo koristne, pa tudi ljubke so, posebno še, ko so mlade in napravijo otrokom mnogo veselja. Mačkica, ki jo vidite na sliki, je zelo pogumna,

saj se je podala na pot v London, na tekmovanje mačk-lepotic. Iz njene ponosne drže in veselega pogleda jasno vidimo, da je na tem tekmovanju odnesla prvo nagrado. Mački je ime Fifi in se zelo postavlja s svojo lepoto. Mislim, da se po pravici lahko ponaša. Kaj menite vi?

Prišla je Hana iz hrama, naju zagledala in se ustavila, jela si je privezovati ruoto. Prišla je bliže, pobrala kramp in ga potežkala.

»Ta je dober?« je vprašala in se, ne da bi počakala na odgovor, obrnila ter odšla s krampom za hram, v goričko.

Od tam si zaslišal čez čas še eno sekanje po lapornatem svetu, bolj naglo ko poprej, ko da bi se zdaj, ko sta bili dve — Hana in Tunika, hitreje zagnali v gorico. Začelo se mi je muditi s prisekovanjem zagozdic in z zagozdovanjem; kar začutil sem, kako me vleče k dekletoma, v kop.

»Ta se je tudi nekam popravila,« je začela Toplečka.

Nič nisem odgovoril, komaj da sem malce postal s prisekovanjem, ko da ne bi vedel, kaj hoče s tem popravljanjem.

»Unesla se je,« je pojasnila.

Zmisljal sem, to je bilo vse.

»Saj nič drugega ni bilo ... ni bilo ...« je nadaljevala in zazdehala — počasi, ko da bi ji ne bilo treba imeti nikakršnih skrbi več v življenju — in zatem povzela: »Nič drugega ni bilo ko to, da so jo nahujskali. Oh-jezus, ali ne?«

»Kaj pa drugega, nahujskali so jo ...« sem rekel; nekaj sem moral reči.

Znova je gledala, zdaj mene, zdaj zagozdovanje.

»Jezus, ne morem te gledati, kako se

„Hvala lepa,“ mu je dejala veverica. „Sedaj te pa prosim, če izdolbeš duplino še na sosednjem drevesu. Izdolbi le toliko, kolikor je potrebno za malo miško, jaz pa ti bom za plačilo iz svojega repa izpulila par dlak, da si boš lahko z njimi postlal svoje gnezdo.“

Detel je ponudbo sprejel in ker je bil priden, je še do večera uredil stanovanje tudi za miško. Miška ga je prišla pogledat in bila zelo zadovoljna z njim. Drugo jutro je takoj pričela zbirati lešnike, da bi veverici plačala najemnino. Ves dan je tekala po gozdu in pobirala odpadle plodove, jih nosila v jamice in štela: ena jamica, dve jamici, tri jamice ...

Četrte jamice pa ni in ni mogla napolniti, ker je premetena veverica, medtem ko je miška tekala po gozdu, vedno pobrala lešnike iz ene jamice, jih odnesla v svoje novo stanovanje in jih zlagala na kupček.

Vse to pa je opazoval detel, kateremu veveričino početje nikakor ni bilo pogodu. Sel je k njej in ji dejal:

„Ti, veverica, imaš kosmat rep pa hudobno srce. Miški delo kradeš in to ni prav.“

„Ti si mojster za svojo reč, zato v tuje posle ne vtikaj svojega kljuna,“ mu je zabrusila veverica, očividno jezna, da jo je zalotil pri kraji.

„Krivice res ne bom trpel,“ je pristavil detel in poudaril: „Sam sem delavec, živim od svojega dela, spoštujem pa tudi delo drugih! Zato mi tvoje delo ni povšeči in hočem, da to tudi veš!“

„Izgini od tod, sitnež stari! Izgini, da te nikoli več ne vidim in pazi se, da ti glave ne odgriznem!“

Detel je užaljen odšel ...

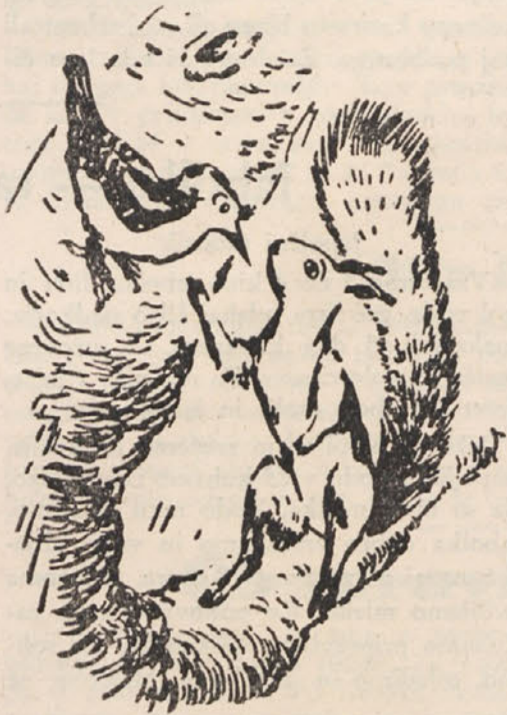
Ko pa je naslednji dan veverica spet odšla krast miški lešnike, je pošteni gozdni mojster odšel v veveričino duplino, udaril nekajkrat s svojim močnim kljunom po stenah in ji razbil stanovanje. Ukradeni lešniki so se razsuli po tleh, detel pa je na drevo obesil napis:

„KDOR DRUGEMU JAMO KOPLJE, SAM VANJO PADE!“

„Ampak ti si skopulja,“ je dejala miška veverici. „Kdo ve, koliko najemnine bi zahtevala?“

„Ne preveč,“ je ponudila veverica. „Poglej tamle na poljani štiri jamice. To so sledovi jelenovih nog. Napolni jih z lešniki, drugega res nočem.“

Miška je odhitela do jelenovih sledov, jih

pogledala in niso se ji zdeli pregloboki. „Lahko jih bom napolnila,“ si je mislila in se vrnila pod drevo.

„Dobro, veverica, sprejem,“ je rekla.

Veveričino jamo je detel pravkar končal. Nova gospodinja je zlezla vanjo in se skoraj izgubila v njej kot v kakem vodnjaku, tako globoko in udobno votlino ji je izdolbel gozdni mojster.

BOLNI UČITELJ

Andrejčkov učitelj je bil bolan. Ko je prišel spet v šolo, je bil še vedno slab. Bil je bled in suh. Nasmehnil se je svojim učencem in sedel za mizo.

Andrejček je pomislil:

»Celo uro bom miren, da ne bom utrujal učitelja.«

Prekrižal je roke v naročju in pazljivo poslušal učiteljevo razlago. Tudi njegovi tovariši so bili poslušni.

V razredu je nastala tišina. Okna so bi-

la odprta, pa je pribrenčala v razred čebela. Učitelj je bil z učenci zelo zadovoljen. Dejal je:

»Tako pridni ste danes, dragi otroci!«

Nato je bilo konec pouka. Ko je sedel Andrejček doma h kosilu, je bil zelo vesel. Bil je tako dobre volje, da ga je mama vprašala:

»Si bil danes v šoli pohvaljen?«

»Ne, bil sem miren in poslušen.«

Potem je pripovedoval mami, kako je bil ves razred dober do bolnega učitelja.

malo poprej še grabile po razgaljenem telesu, zalezle okoli pleč in me potegnile nase. Strašno vroča je bila in zdelo se mi je, da se mi smehlja. Zakaj se mi je smehljala, ko sem jo tepel, nisem vedel — toda znenada sem hotel proč od nje, samo proč, za vse na svetu proč; sčasoma pa tudi jaz nisem imel nikakšne moči in se kar nisem mogel odtrgati od nje.

»Pusti me ...! — Zavoljo Tunike! — Si znorela?«

Sikal sem in jo tiščal od sebe, hkrati pa občutil, kako sem do kraja zadihan.

Popustila je roke, tudi noge je razklenila — da sem domala obležal na njej — in povprašala:

»Uh, ali imaš že tudi z njo kaj?«

Vse mi je zbegnilo, na mah sem se streznil. Pognal sem se z listja, z voza, pobral krplice in odšel po bregu, z nogami, ki so se mi zapletale. Tunika je stala in me čakala. Videl sem, kako se je ozirala proti meni v grabo, vendar pa nisem nikoli zvedel, če je videla, da sva se s Hano stepla — tisto večerko ni skoraj nič več spregovorila, ne po stezi do doma, ko smo se vračali z listjem, ne doma. Le Hana, le ta je žarela; lica so ji kar sama od sebe gorela, a tudi ona je bila tiho ko redkokdaj doslej. Najbrž bi ji bilo vseeno, ali bi Tunika videla ali ne.

Zbal sem se je, samo če sem se spomnil, kako se je znenada vzpela s telesom proti meni; vedno bolj sem mislil, kako

je voljno obležala pod mojimi pestmi, kako voljno in z velikimi očmi se je zagledala vame, kako se mi je nasmehnila. Da, bilo bi ji vseeno, četudi bi Tunika prišla! Sladka zona, ki me je tako znenada spreletela, me je znova in znova spreletavala; znova in znova me je grozilo zavoljo sladkosti, ki me je tako na lepem prevzela, ko sem se ruval z njo.

Kazalo je, da se je Hana sama ustrašila. Sveti mir je nastal po hiši, vsaj na videz je bilo tako; očitno je bilo in to sem lahko ob vsaki priliki videl, da se me je ogibala; hodila je mimo, ko da me ne bi videla; nič več ni zbadala, nič več se ni norčevala.

Toplečka je bila vsak dan bolj okorna, bolj počasna in zadremana. Hodila je po gruntu, med njivami, posedala, kot se je le dalo, ni pa imela nikjer več obstanka. Povsod sem čutil, kako me je iskala, kako je hodila z očmi za mano ter postavala in posedala pred mano ali kje v bližini, kjer se je samo dalo. Ne bi mogel povedati, kaj jo je nosilo okoli mene; komaj sem se mogel bati, da bi kaj zvedela o Hani in o grabljanju v hosti — Tunika je bila pretiha, da bi kaj izblebetala, tudi ko bi kaj videla. Vse na Toplečki je bilo leno in zaspano — vse z njeno pojočo govorico in z njeno pametjo vred.

Sédla je, na široko, da sem jo stežka pogledal, na kletni prag, in se zastrmela vame — nabijal sem krampe za kop.

Globoko v temnem gozdu je bila med visokimi drevesi skrita zelena poljana. Od jutra do večera jo je sonce ogrevalo s svojimi toplimi žarki. Pod košatim hrastom je izviral potoček. Na tem skritem kraju, daleč stran od sveta, kamor je redkokdaj stopila človeška noga, je vladal popolni mir. Sem na sonce se je pogostokrat prihajal igrat zajček, ker se mu tu ničesar ni bilo treba bati. K izvirniku so prihajale pit srne, na visokih drevesih okoli poljane pa so posedale pričke, katerih glasno petje je poživljalo ter razveseljevalo to prelepo gozdno tišino.

Na jesen je od nekod priskakljala na poljano okretna veverica. Kraj ji je zelo ugajal. Na nekem starem drevesu je med vejami opazila duplino.

„Glej, glej, tu bi si lahko preuredila stanovanje za zimo,“ je pomislila. Vendar je bila duplina za njo preplitva. Ko je zlezla vanjo, je rep ali pa glava ostala zunaj.

„Trebajo bo poglobiti,“ je dejala in posikala detla, ki je od jutra in do večera trkal po deblih in trebil različni škodljiv drevesni mrčes.

„Poslušaj, detel,“ mu je rekla veverica. „Ti si mojster, imaš oster kljun in delaš lepe votline. Mi lahko izdolbeš stanovanje v tistemle drevesu?“ „Lahko,“ je odvrnil detel. „Koliko mi boš pa plačala?“

„Pokazala ti bom deblo, ki je pod skorjo polno črvov, tam boš dobil dovolj hrane za celo zimo.“ „Dobro,“ je dejal detel in se takoj lotil dela. Njegov kljun je bil oster in cel dan je bilo slišati njegove udarce daleč naokoli po gozdu. „Detel je res priden,“ je dejala mala miška svoji sosedki. „Nikoli ne lenari ...“ „Stanovanje mi dolbe,“ se je pobahala veverica, ki je slišala njun pogovor. „Zima je pred vrati in treba bo misliti na toplo stanovanje.“ „Res je, tetka veverica, tudi mi smo v skrbeh zaradi zime. Lešnike zbiramo, pa jih nimamo kam shraniti. Včeraj smo skopale luknjo v zemljo, pa je medvedka stopila nanjo in nam jo podrta,“ je potožila mala miška.

„Jaz se pa visoko na drevesu nikogar ne bojim,“ je dejala veverica.

„Lahko si srečna!“

„Če hočeš, tudi tebi preskrbim stanovanje,“ je važno dejala veverica. „Poleg moje dupline je še ena, sicer malo manjša, vendar dovolj velika za tako majhno miško kot si ti.“

Za dobro voljo

Marico, ki je bila prvokrat v šoli, vpraša mati: »No, Marica, kako je bilo v šoli, ali se ti kaj dopade?«

»Prav nič, ker smo dvakrat molili, a nobenkrat jedli,« se odreže Marica.

Ivan Potrč:

35

NA KMETIH

Voz je bil sicer že do vrha nabasan, toda jaz sem se prijel za konce ročic za listje in se pognal po zadnjem kolesu na voz. Zagledala me je — moral sem jo grozno, divje gledati — in se je prestrašila. Široko je odprla oči in usta, komaj komaj je utegnila nekaj zakričati; kajti že sem jo držal — nikamor več ni utegnila planiti z voza — in že je zletela nazaj na listje, po vozu, ko da ne bi imela nikakšne moči več v sebi. Začel sem jo tepsti — eh, klofotal sem jo, kolikor mi je duša dala. Branila se je, molela je roke proti meni in brčala, a samo sprva potem nič več. Začela je pohlipavati, vzdihovati, ko da bi ji gó-dilo, znenada pa sem začutil, kako me je pograbila za srajco, tudi za kožo, in me jela vleči k sebi, drugače se ni mogla več obraniti. Odtrgal sem jo od sebe, potem pa se me je tudi z nogami oklenila, da iznenada nisem mogel ničesar več; obležal sem na njej in zaslišal sam sebe, kako sem tiše in tiše sikal in preklinjal, dokler nisem začutil, kako so se roke, ki so me

Varčujmo tam, kjer je pametno!

Navadno se varčevanje začne takrat in to navsezgodaj, ko nam zdrkne zadnji košček mila skozi lijak in si potem nima mo več s čim umiti rok. V kuhinji so potem že spet zmanjkale vžigalice in spet je zaradi tega skakanje sem in tja. Ko pa

Zdravilne rastline

Diptam

Diptam ali jesenček, tudi kosač, lat. *dittamnus albus*. Slovensko ime jesenček je dobila rastlina po tem, ker njeni listi sličejo jesenovim.

Diptam je do en meter visoka rastlina. To je svojevrstna, po limonah in cimetu dišeča, pokončna, proti vrhu dlakava, skoraj brezvejna

rastlina, spodaj s celimi in narobe jajčastimi, zgoraj lihopernatimi listi z jajčasto ali suličasto podolgovatimi listki, ki se zde vsled kroglastih oljnatih kapljic prosojno pikčasti. Beli, z rdečimi žilami prepreženi, ali rožnati, močno dišeči cveti so zbrani v grozdih.

Diptam cveti od maja do julija. Raste po apnenih sončnih gričih, grmovju, gorskih gozdovih in vrtovih.

Nabiramo koreniko od septembra do oktobra. Korenika vsebuje diktamin in neko nepoznano grenko snov. Pravijo, da krepki organizem, topi sluzi in pospešuje izločanje vode. V listih in cvetih je hlapno olje, o čemer se moreš prepričati tudi sam, če se sprehajaš v mirnih, soparnih dneh v krajih, kjer je več diptama. Če namreč približaš plodu ali listom gorečo vžigalico, se vnamejo in v temnih nočeh je videti svetel plamen.

V domačem zdravilstvu pripravljajo iz diptamove korenine čaj (in sicer denejo tri grame drobno narezane korenine na četrt litra vode), ki ga priporočajo kot zdravilo pri belem toku, mrzlici, zlasti malariji, glistah in krčih, pa tudi pri kamnih v mehurju. Bolnik naj pije po eno skodelico čaja trikrat na dan. Namesto čaja priporočajo tudi tinkturo, ki jo pripravijo iz diptama, česna, jaščarice, bibernelične korenine, bodike, kravoja in rmana. Vso zmes namakajo štirinajst dni v žganju, jo nato precedijo ter zapro v steklenico. Pravijo, da je izvrstno zdravilo za želodec. Tinkturo jemljejo na sladkorju ali vodi.

kaš!« je zastokala in si potegnila robec na oči. »Jezus-na, še vsekaj se!«

Sekal sem, nobene več nisem zinil. Vstala je, s stokanjem se je dvignila, se zagledala nekam prek mene in med drevje ter zavzdihnila.

»Najbolj prav bi bilo, ko bi jo kdo vzal,« je rekla iznenada.

Zdaj sem jo pogledal, tudi usta sem odprl. Zavoljo nečesa sem se zbal. Kasneje sem se večkrat vprašal, zavoljo česa sem se zbal. Ali sem se zbal zavoljo grunta? Da bi jo Toplečka omožila in ji predala? Ne vem, ali je Toplečka videla, da sem se ustrašil, vseeno pa je začela svojo misel razlagati.

»Tisto njeno doto bi že kako spravili,« je rekla.

Samo gledal sem jo.

»No-da, tako si mislim, ko bo pri vas Marica prevzela, te bodo izplačali. Pri nas...« — dolgo ni našla besede — »midva bi pa Hano izplačala.«

Zdaj sem razumel. Rada bi se je znebila in začela je razpredati o najini ženitvi — toda meni je bilo vse to njeno napeljevanje odveč; nisem ga mogel prenašati, kakor nisem mogel prenašati njene počasne in spokojne govorice.

Pobral sem kramp in odšel. Kopal sem, gledal, da nisem mahnil po trti, po kateri se je jelo napenjati mladje, dokler mi niso začele oči same uhajati po gorički.

končno že stojimo na cesti, nam odleti gumb, ki smo ga že včeraj opazili, da je visel samo na eni nitki. Prišiti pa ga ne utegnemo. Mudi se nam na delo. Sicer pa, kdo bo še v takem neredu iskal šivanko in sukanec. Varnostna zaponka! Tudi te ni pri rokah. V naglici pač nekako spnemo obleko in že nas ni več doma. V javnosti, med ljudmi pa nam vse to dela preglavice, stalno nas draži in razburja, ker si mislimo, da se bo vsak hip pripetilo kaj neprijetnega zaradi odtrganega gumba. Vzrok takim neprijetnostim pa sta samo varčevanje na nepravem mestu in malomarnost.

Vidimo na primer, da gre zobna pasta že h koncu. Vezalke v čevljih so skoraj tudi že raztrgane. Toda danes bo že šlo še nekako. Jutri bomo pa kupili že druge. Jutri navadno spet pozabimo ali pa ne utegnemo in tako ostanemo mnogokrat brez te ali druge vsak dan potrebne drobnarije. V omari imam na primer samo en par nogavic in z nakupom odlašamo tako dolgo, da ostanemo lepega dne brez uporabljenih nogavic.

Kar premislite, ali stane več, če si nekaterih drobnarij nabavite toliko, da jih imate vedno nekaj v zalogi, za vnaprej. Saj ne boste zaradi tega porabili več mila, če ga boste imeli v omari nekaj v zalogi, nič več vžigalic ne boste požgali, če jih boste imeli v predalu nekaj škatlic. Isto velja za varnostne zaponke, zobno pasto, igle, sukanec ipd. Zatorej, nikoli ne čakajte zadnjega trenutka, raje imejte drobnarije pri rokah in na zalogi. Marsikatero razburjanje in uničevanje živcev bo izostalo. Tudi čas je dragocen.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Kurja slepota

Zdrave oči vidijo odnosno se počasi razgledajo tudi v mraku in v noči, razen seveda, če je popolnoma temno. Če stopimo iz svetlega v temo, rabijo oči nekaj časa, da se razgledajo. Marsikateri nočni pešec ve, da bolj varno hodi brez luči, ne pa da mu kaka svetilka neenakomerno prebliskava korake. Še slabše pa je, če svetilko nekaj časa upihne veter in smo nekaj časa kot slepi, dokler se oči zopet ne razgledajo. So pa ljudje, ki že od majhnega ven nimajo te sposobnosti, da bi se v mraku razgledali. Takoj ko se zmračijo, ne vidijo brez umetne luči ničesar več. Zato zbežijo vedno že pred mrakom domov, če nimajo s seboj svetilke ali neko ga, ki bi jih vodil. Znano je, da gredo kure pred mrakom spat in da jih je potem

Bluza in krilo — najcenejše oblačilo

O tem ste se gotovo tudi same že prepričale. Saj ste lahko z enim samim krilom iz dobrega, temnejšega blaga in z nekaj različnimi bluzami (lahko tudi iz prav preprostega in cenejega blaga) ob vseh letnih časih in ob najrazličnejših prilikah okusno opravljene.

Naša risba vam kaže nekaj prav ljubkih bluz iz različnih vrst blaga. Za prvo boste na primer izbrale volneno karirasto blago ali pa barhent ali kaj podobnega. Za drugo bi bila lepa či-

sta svila, za tretjo popelin, za četrto pa kaka močnejša vzorčasta svila. Kroji so preprosti, barve in vzorčki poljubni, pač glede na priložnost, za katero boste bluzo potrebovale.

Jabolka — tako in drugače

Jabolčni močnik

Vzamemo 3 do 4 kislj jabolka, liter in pol vode, pol litra mleka, žlico sladkorja, malo soli, 5 dkg kuhanega ali surovega masla in malo cimeta. Za močnik: 1 jajce, četrt litra bele moke in žlico vode.

Jabolka olupimo in zrežemo na krhle, nato jih z vodo vred kuhamo tako dolgo, da so čisto mehka. Vodo nato odlijemo, jabolka dobro zmečkamo in vodo vlijemo nazaj in zavremo. Ko vre, polagoma prilijemo mleko. Ko ponovno zavre, zakuhamo pripravljene usukančke, jed solimo, osladimo in zabelimo. Maščobe ne

razbelimo, temveč jo samo v močniku razpustimo. Po želji jed, ko jo imamo že v skledi, potresemo še s sladkorjem in z zdrobljenim cimetom.

Močnik: Moko presejemo v skledo ali na desko ter ubijemo vanjo še jajce in prilijemo vodo. Vse skupaj najprej obdelamo z vilicami. Nato pa vzamemo nekaj zmesi med dlani in sukamo, da dobimo enakomerne usukančke ali drobljančke. Usukančki ne smejo biti moknati. Razprostremo jih po deski ali po prtju, da se malo osuše. Zakuhati jih moramo vedno v vrelo tekočino, sicer radi razpadejo.

Jabolčni biskvit

3 jajca, 3 zvrhane žlice sladkorja, tri zavrnanne žlice moke, 2 žlici limoninega soka, limonina lupinica, 2 jabolki.

Rumenjake in sladkor penasto umešamo, dodamo limonin sok, sesekljano limonino lupinico, moko in trd sneg. Testu nazadnje primesamo še na kocke zrezana olupljena jabolka. Testo nato denemo v pomazan model za torte ali v primerno kozico in spečemo v precej vroči pečici. Pečeno pecivo zrežemo na poljubne rezine.

Pečena jabolka

Ne predebelim jabolkam izdolbemo peščiče in denemo v vdolbino žličko drobtin, zmešanih s sladkorjem in cimetom. Na vrh položimo še za lešnik surovega masla. Jabolka s surovim maslom namažemo tudi zunaj, nato jih zložimo na pekač, jim prilijemo nekaj žlic vode in denemo v toplo pečico. Pečena jabolka lahko serviramo kot samostojno sladico ali h kakšni močnati jedi, kot na primer k mlečnemu rižu ali kaši, k cvrtnjakom ali pražencem itd.

kaj lahko prijeto, ker ne vedo ne kod in ne kam naj bi bežale. Zato pravimo torej tej bolezni po domače kurja slepota, z znanstvenim izrazom: hemeralopija. Pri nekaterih je ta kurja slepota popolna, pri drugih pa samo delna. Če je prirojena, temu ni pomoči in mora bolnik pač življenje po tem uravnati, da ga mrak ne zaloti brez luči. Hemeralopija pa ima še vrsto drugih vzrokov: sveža in kronična zastrupljenja, prehudo ali predolgo stradanje, alkoholizem, huda telesna izčrpanost, pomanjkanje nekaterih vitaminov, nekatere telesne, n. pr. jetrne bolezni itd. Večinoma je pri teh vrstah hemeralopije uspešno zdravljenje s tem, da odpravimo vzrok bolezni.

no spreletela zona, kadar sem se spomnil na hram. Nekaj pa mi hodi še zmeraj po glavi. Kadar sem se zmisil na Toplečko, sem tudi pomislil na grunt, mislil sem tudi na Tuniko in na grunt, a pri Hani mi grunt skraja nikoli ni prišel na misel.

Hana se ni nič več norčevala, ni več zbadala, do kraja je utihnila. Ali je kaj zvedela, da jo Toplečka spravlja od hrama?

Prišlo je delo na njivah — krompir, koruza, spravljanje — in nas je do konca izmučilo. Prihajali smo k hiši, tudi pozno ponoči, da se nam včasih niti jesti ni ljubilo. Še Toplečka je prenehala govoriti o Hani, preveč je imela svojih lastnih skrbi. Toda jaz na Hano nisem pozabil. Vsepovsod sem jo videl, tudi če mi je bila na očeh ali ne. Bil sem v hlevu in jo videl, ne da bi gledal skozi vrata, kako je prihajala po vodo, kako se je vzpenjala z vedri, da so ji lezle kikle po nogah; kako se je držala po strani, ko je izlivala vedro v korito ali v škafe — saj se bo pretrgala, me je vedno spreletelo, tak tenka je bila čez pas; vedel sem, kolikokrat je zanesla škafe k štalinkam, kolikokrat je hitela nazaj; videl sem jo pri mizi, sedel ji nasproti, čeprav je nisem pogledal; slišal sem jo po nočeh, ko je odhajala po stopnicah spat, vsak njen korak posebej; slišal sem jo ob jutrih, kadar je prihajala v kuhinjo in začela s kuho in s popevanjem. Videl sem jo povsod; čisto zaslepi-

la me je. Tako je bilo pomladi, vse dokler ni zrastle trava in vse dokler ni prišlo do košnje, do tistega časa, ko je Toplečka legla in proti poldnevu porodila — bila je deklinca.

Slišali smo kričanje na travnik pod ókolom, toda huje ko vse to, tudi huje od tega, kar so govorili na tak dan kosci in sušice*, je bil Hanin smeh. Strašno sem ga slišal.

Na tak dan je bilo dela čez glavo in tako sem šele v mraku nakosil deteljo. Naložil sem jo na kankole**); Hana ki je bila z mano in grabljala, je dvignila kankole in hotela odpeljati. Toda obtičala je v razgonu, se nekaj časa trudila z njimi, zatem pa jih spustila iz rok in se na lepem zasmejala. Nič več nisem strpel.

»Zakaj se smeješ?«
Ni hotela povedati, še bolj se je zasmejala.

»Ti?«
Pogledala me je na dolgo in rekla:

»Še ena deklina...«
Gledal sem jo, kaj bi rada, in Hana je nadaljevala:

»Te najbrž ne boš zapeljeval, ta je že zdaj tvoja.«

»Hana! Ti?« sem siknil. »Kdo zapeljuje?«

*) sušice = ženske, ki sušijo seno
**) kankole = samokolnica brez korita
(Se nadaljuje)

Primerjave, ki dajo misliti

Koroški kmetje še vedno slovimo po tem, da z umetnimi gnojili najmanj gnojimo. Med vsemi zveznimi deželami Avstrije je Koroška v uporabi umetnih gnojil na zadnjem mestu. V gospodarskem letu 1954/55 (torej od 1. julija 1954 do 30. junija 1955) je v avstrijskem povprečju od uporabljenih gnojil odpadlo na hektar kmetijske površine:

52.5 kg dušičnih gnojil
 100.00 kg fosfornih gnojil in
 44.25 kg kalijevih gnojil,

kar znaša skupno 196.75 kg umetnih gnojil. Koroška pa je uporabila samo

20.— kg dušičnih gnojil,
 54.70 kg fosfornih gnojil in
 23.25 kg kalijevih gnojil

ali skupno okroglo 98 kg. V primerjavi koroška potrošnja umetnih gnojil ne znaša niti polovico avstrijskega povprečja in komaj eno tretjino tega, kar je v letu 1954/55 uporabila na gnojilih Nižja Avstrija. Ako pa primerjamo koroško potrošnjo umetnih gnojil v minulem gospodarskem letu z merami, ki jih postavlja sodobna znanost, pa vidimo, da porabi Koroška komaj peti do deseti del gnojil, ki so potrebna, da bi višina pridelkov poplačala kmetu delo in ustrezno obrestovala premoženje, s katerim razpolaga in vrnila investicije za poslopja in naprave ter orodje in stroje, ki so za poljedelstvo potrebni. Vzroki za slabi položaj povprečnega koroškega kmeta so prav v številnih zgornje primerjave.

Zgornja primerjava kaže zaostalost našega kmetijstva. Naša zaostalost postane še bolj očitna, ako primerjamo podatke o koroški potrošnji gnojil s podatki o potrošnji teh v drugih zapadnoevropskih deželah. Ta primerjava nam kaže, da so v gospodarskem letu 1954/55 holandski kmetje uporabili na hektarju kmetijske površine

385.5 kg dušičnih gnojil,
 298.2 kg fosfornih gnojil,
 181.0 kg kalijevih gnojil.

Skupno so torej holandski kmetje v gospodarskem letu 1954/55 uporabili devetkrat toliko umetnih gnojil, kakor pa koroški kmetje. Celotno v Italiji, ki stoji v uporabi umetnih gnojil v zapadni Evropi na zadnjem mestu, so v preteklem letu uporabili 50 % več umetnih gnojil, kakor pa smo jih uporabili v povprečju koroški kmetje.

Uporaba umetnih gnojil je v veliki me-

ri odvisna od njihove cene. Znano je, da velja v Avstriji za umetna gnojila enotna cena. Zato v pogledu na ceno koroški kmet nima nobenega povoda, da bi kupoval manj umetnih gnojil, kakor jih kupuje nižjeavstrijski kmet. Ker pa smo prej v uporabi gnojil primerjali koroškega kmeta s holandskim in italijanskim, primerjajmo še njihove cene gnojil z našimi. Na Holandskem so umetna gnojila za 18 % dražja kakor pri nas, v Italiji pa celo za 47 %. Med vsemi zapadnoevropskimi državami dobimo v Avstriji umetna gnojila najbolj poceni, najdražje pa jih plačujejo francoski kmetje — za 58 % dražje od nas. In vendar uporabijo francoski kmetje 2.5 krat toliko gnojil kot mi na Koroškem.

Naš sloves, da gnojimo v vsej zapadni Evropi najmanj z umetnimi gnojili, je vse kaj drugega kot razveseljiv. Sicer pravijo, da smo v primerjavi z gospodarskim letom 1953/54 v preteklem letu zboljšali uporabo umetnih gnojil za 11 %, toda to še nikakor ne odgovarja potrebam po

Mir lucerni

Da bodo lucernišča tudi v prihodnjem letu gosta, rast lucerne pa bohotna, potrebuje lucerna sedaj mir. V oktobru lucernišče ne smemo več kositi ali pasti. To velja tudi za deteljo. Lucerna in detelja namreč v jeseni zbirata v sebi hrano za hiter vigredni odgon in rast. Če jih še se-

gnojenju v naših krajih, ko bi morali gnojiti vsaj petkrat toliko, kakor gnojimo sedaj.

Blaž Singer

Mešano gnojilo „Phosphatkali - Linz, 14-23“

Tovarne dušika v Linzu so poleg nitramoncala, amonsulfata in drugih mešanih gnojil pričele izdelovati tudi mešano gnojilo, ki vsebuje fosforno kislino in kali. V 100 kg gnojila je 14 kg fosforne kisline in 23 kg kalija. Enaka količina teh rastlinskih hranil je v 87,5 kg superfosfata (ali Thomasove moke) in v 57,5 kg kalijeve soli.

To mešano gnojilo kmetovalcu delo znatno olajša, žal pa je za 18.70 šil. dražje, kot sta odgovarjajoči količini superfosfata (ali Thomasove moke) in kalijeve soli.

Kar tiče gnojenje s tem gnojilom, je treba za učinek 500 kg superfosfata (ali Thomasove moke) in 300 kg kalijeve soli dati po hektarju okoli 550 kg fosfatkalija — Linz 14-23.

Ob spravljanju pese

Če je vreme lepo, se pesa v mesecu oktobru še prav dobro debeli. Za mrz pa je zelo občutljiva. Po letošnji muhavosti vremena zato ne kaže, da bi pustili peso predolgo zunaj. Najprej bo treba spraviti navadno krmno peso, za njo pa še polsladkorno in nazadnje sladkorno. Čim več vode vsebuje pesa, tem bolj je občutljiva za mrz. Največ vode pa vsebuje navadna krmna pesa.

Spravilo pese

Poleg običajnega spravljanja pese v kleti in zasipnice priporočajo v zadnjem času tudi siliranje pese z listjem vred. V ta namen je treba koren in listje pese zrezati na 3 do 4 cm dolžine. Prekratko rezanje pese ne priporočajo, ker dobimo potem pravi močnik, ki ga živina ne žre rada. Nerazrezana pesa pa da, če jo siliramo, slabo silažo, ker je ni mogoče stlačiti tako, kakor bi bilo to potrebno in se

daj koriščamo, jim vzamemo jesenske rezerve za vigredno rast. Posledica tega je, da spomladi počasi in redkeje odganjata, med tem časom pa se pričinja razvijati plevel, ki jih duši skozi celo leto. Detelja in lucerna naj gresta vsaj 10 cm visoki v zimo.

lahko zgodi, da prične v silosu plesniti. V naših okoliščinah se bomo zaradi tega držali zaenkrat dosedanjega spravljanja pese, kjer bodo šli koreni v klet ali zasipnico, pesno listje pa bomo pokrmili sveže ali pa ga silirali.

Uporaba pesnega listja

Krmljenje svežega pesnega listja v večjih množinah povzroča drisko. Proti driski priporočajo kot učinkovito sredstvo »Blattin D«, ki ga izdeluje tvrdka A. Höveler, Kraftfutterwerke Ges. m. b. H. Immigrath (Rheinland). To sredstvo dajejo živini v otrobih, in sicer dnevno 15 do 20 dkg »Blattin D« mešanega s 50 dkg otrobov na kravo. Ob dodatku tega sredstva živina po pesnem listju ne dobi driske.

Pesno listje pa tudi siliramo. Za dosego dobre silaže je vendar potrebno, da listje ni onesnaženo z zemljo ali nagnito, dalje da ga spravimo s polja do silosa, ko je nekoliko ovenelo, in da ga razrežemo ter v silosu dobro potlačimo in takoj pokrijemo. Tako silažo krmimo pozimi živini ob ustreznem dodatku sena in slame.

Če le gre, silirajmo pesno listje skupno s travo ali deteljo. V tem primeru dodajmo na 100 kg silaže 1/4 kg silosola. Na ta način bomo dobili prav dobro silažo za plemenske svinje.

Izkušnje iz obrezovanja drevja

Na kratko obreži voditeljice in rodni les baumanove renete, beličnika, kleržoja, viljamovke in parižanke. Na dolgo pa je treba obrezovati voditeljice in rodni les belflerja, boskopskega kosmača, ananasove renete, grafenštanja in dilovke. Pri kanadki, koksovi oranžni reneti, šarlamskem, landberški reneti, ontariu in maslenki obrezujemo voditeljice na dolgo, rodni les pa na kratko.

Na sadno drevje lepljive pasove

Od pričetka oktobra do pričetka novembra je čas, da pripnemo na sadno drevje lepljive pasove. Na njih se bo ujele razna mrčes, ki se preseljuje iz krone v zemljo, mah ali debelo skorjo ob deblu, da se spomladi močno razmnožena ponovno naseli po vejah, listju, cvetju in plodovih in nam uničuje pridelek.

Pasove dobimo v trgovinah s sredstvi za varstvo rastlin. Pas mora biti vsaj 10 cm širok in ga je treba na drevo pripeti tako trdno, da v razpokah skorje pod njim mrčes ne bo mogla skozi. Dobro je, če pred napenjanjem pasov skorjo debela zgladimo in razpoke po potrebi zamažemo z ilovčnim močnikom.

Na tako pripete pasove namažemo le-

PRAVNE ZADEVE

V PRIMERIH

Nekaj iz kazenskih paragrafov II.

Že zadnjič smo omenili, da zapade strožji kazni, kdor na kraju, ki zahteva posebno spodobnost, nekoga žali s tem, da ga — čeprav v njegovi odsotnosti — zmerja ali mu glasno grozi. V takem primeru znaša kazen strog zapor do treh mesecev. Isti kazni pa zapade tudi tisti, ki s svojim obnašanjem omalovažuje in zaničuje cele plasti meščanske ali verske družbe ali narodnosti, kar naj bi si pri nas na Koroškem posebno dobro zapomnili tisti, ki preveč radi na tak način žalijo naše slovensko ljudstvo.

Poseben paragraf tudi določa, da se nikomur ne sme očitati kakšna prestana kazen, pogojna obsodba ali sodna preiskava, če bi se s tem koga sramotilo.

To so torej bolj navadne žalitve, med katere spadajo tudi rahle zaušnice in skratka vsako grdo ravnanje, ki ne zapuščata vidnih znakov in posledic. Zdravo ravnanje, ki se zgodi namenoma ali pri pretepih in povzročata tudi že poškodbe, se kaznuje po večji ali manjši poškodbi, po hudobnosti ravnanja ali pri pretepačih iz navade tudi že z zaporom do šestih mesecev, če poškodbe res niso težke, ker letake se obravnavajo kot hudodelstvo.

Posebno vrsto žaljenja časti obravnava drugi paragraf, kjer se glasi: Žaljenje časti zagreši tudi tisti, ki javno, ali pred več ljudmi, v tiskovinah ali v sramotljivih spisih in podobah katere koli vrste koga dolži zaničljivih lastnosti ali zaničljivega mišljenja, bodisi z označbo njegovega imena ali pa njegovih osebnih znamenj, ali pa ga izpostavi javnemu zasmehovanju. V primerih izgleda tako: Nekdo vpije na cesti (torej javno), da »je Peter Slamnik ničvreden!« S tem dolži Slamnika zaničljivih lastnosti. Ali če reče, da »Peter Slamnik sam ne ve, kaj je in kaj hoče...« odnosno kaj podobnega, potem ga dolži zaničljivega mišljenja.

Če ima tisti, ki na ta način koga žali, razloge za svoje žalitvene besede, če ve in more dokazati, da se je žaljeni ob kakšni priložnosti res tako obnašal, da so bile take žalilne trditve upravičene, mora to v primeru, da ga žaljeni toži, pred sodnijo povedati in dokazati, da se s tem izogne kazni.

Nekoliko drugačne so posledice javnega zasmehovanja. Če kdo na primer ženski reče, da hodi kakor raca ali da je neumna kakor krava, je to prav tako javno zasramovanje, kot če reče moškemu, da ga nobena ne mara ali da je preneumen za občinskega svetovalca ipd. To je potem kazniva žalitev, za katero pa pred sodnikom ni mogoče doprinesiti dokaza resnice. V tem se razlikuje očitane zaničljivih lastnosti ali zaničljivega mišljenja, pri katerem je dokaz resnice mogoč, od javnega zasmehovanja, pri katerem dokaz resnice ni mogoč in se žalilec tudi kazni ne more izogniti!

Da obrazložimo še pojem »javno«: javno je n. pr. na cesti, če hodi tam več ljudi, ki bi žalitev lahko slišali. Če bi bila cesta popolnoma prazna in bi žalilec poleg tega govoril žalilne besede še prav tiho, potem pojem javno ne bi bil dan. Če se žalitev izreče pred več ljudmi, potem mora biti navzoča vsaj dva, od katerih mora vsaj eden žalitev tudi razumeti. Seveda morata oba tudi vedeti, komu je bila žalitev namenjena, če slučajno ni bilo povedano tudi ime razžaljenega.

To bi bile žalitve bolj splošnega značaja, kazenski zakon pa pozna tudi prav posebne žalitve, o katerih pravi paragraf: Žalitev časti zagreši, kdor koga drugega po krivem obdolži storjenega hudodelstva, pregreška ali prestopka, seveda ne samo že izvršenega dejanja, marveč tudi poskušenega, kakor in kar je pač kaznivo. Če bi bilo to obrekovanje tako, da bi sodišče uvedlo proti razžaljenemu sodno preiskavo, potem postane tako obrekovanje že hudodelstvo.

pilo, ki ga dobimo v istih trgovinah. Lepilo namažemo precej debelo — vsaj 2 mm — in najmanj v širini 6 do 8 cm. Ako bo lepljivost lepila s časom popustila, bomo morali pas ponovno namažati.

Stare izkušnje z repo

Sejanje repe sem zamudila, zato pridem s svojim mnenjem in dolgoletnimi izkušnjami z repo sedaj, ko jo pulimo in spravljamo. Oglušam se zaradi tega, ker je sodba o repi dandanes zelo slaba, medtem ko je moje mnenje o repi vendar drugačno.

Če seješ repo 3 do 4 krat po 2 dni narazen in zadnje 9. avgusta v zelo vsiljeno zemljo (gnojnica ji zelo ugaja) redko s prvovrstnim semenom, boš imel v pozni jeseni dosti sveže krme. Ko bo dozorela, bo imela na steblih debelo in lepo temnozeleno čez pol metra visoko listje. Taka bo, da boš dve naenkrat težko populil. Repno listje živina zelo rada žre. Seveda moraš repnemu listju primešati suhe krme. Čež mero repnega listja ne pokladaj in daj vsak dan »lek« zraven. Saj to krmljenje ne traja dolgo in sprememba je prav dobra. Skozi desetletja je bila vedno moja želja: dosti repe. Vsa živina je dobivala repno listje, tudi ovce in konji nekaj. Kako radi so jedli in brez škode.

Obledelo in rumenkasto repno listje, ki je pomešano s prstjo, ali nagnito, ogreto, morebiti celo zmrznjeno, je za živino strup in močno škoduje njenemu zdravju. Temu pa ni vzrok repa in ne živina. Repno listje je treba znati krmiti tako, da se kravjak ne izpremeni veliko. Če je bilo repnega listja preveč, smo ga obložili v kozolec.

Neka gospodinja mi je pravila, da so ji zaradi surove repe poginile 3 krave, ko pa jo je pričela kuhati in pokladati toplo, živini ni več škodovala. Meni se je zdela škoda drv in vsega takega dela. Živina je vedno dobila poleg suhe krme surovo repo, nikoli pa le-ta ni bila premrzla ali onesnažna. Taka, kakor jo imamo v kleti,

mora škodovati. Jaz sem repo pokladala vsej živini, tudi ovcam, konjem in brejim kravam. Seveda sem obroke proti koncu brejosti skrčevala. Repa je bila vedno nekoliko ogreta, imela je hlevsko toploto. Živina je komaj dočakala, da smo jo narazali. Še svinjam smo dajali poleg plev surovo repo, seveda tanko narezano. Cele repe pa jaz nisem krmila. Živina vendar nima železnih čeljusti in jeklenih zob. Puhle repe nismo krmili, kakor je tudi nisemo krmili čez božič.

Nobena rastlina v tako kratkem času ni prinesla toliko pridelka, kakor repa. Poleg tega je z repo njiva dobro pripravljena za spomlad in plevel je zatrt. Kdor repi dobro postreže, temu je tudi v pridelku hvaležna. Seve, novi svet, nove misli. Po svojih izkušnjah pa pravim, da repa ni le za ribanco in za ljudi dobra in zdrava, marveč tudi za vse živali v hlevu.

Ana Einspieler

*

Pripomba uredništva: Vsaka rastlina daje dober pridelek, če ji odgovarja zemlja in podnebje in če ji dobro postrežemo. Tako je tudi z repo. Izkušnja, ki jih ima pisec članka, ne osporavamo, pripominjamo pa, da se te izkušnje nanašajo na čas, ko pri nas razen repe nismo poznali strniščnih krmnih rastlin. Danes, ko imamo za poznojesensko zeleno krmo »liho-ogrščico« in krmni ohrovt, ki jih krmimo zelene z njive lahko še decembra meseca, se doba repe nagiba h koncu. Vsa-kemu bo v pozni jeseni ljubša tista rastlina, ki je ni treba z roko puliti in čistiti, temveč enostavno pokositi ali celo popasti.

Zastopniki avstrijskega delavstva zborujejo na Dunaju

V torek se je začel na Dunaju 3. kongres Avstrijske zveze sindikatov in bo trajal do jutri. Kongres si je zadal nalogo, da zavzame stališče do vseh gospodarskih, socialnih in kulturnih problemov, ki nastajajo v zadnjem času. Kongres zastopa avstrijsko delavstvo in v njegovem interesu zahteva, da se zagotovi polna zaposlitev in da tudi delavstvo dobi pravico do soodločanja v gospodarstvu. Program kongresa je tudi, da nakaže socialnopolitične zahteve in končno tudi kulturne dolž-

nosti, ki jih ima vsak član Zveze sindikatov. Poleg tega pa hoče kongres nakažati možnosti za dvig osnovnega zaslužka in možnosti za dvig splošnega blagostanja v vrstah delavstva.

Zvezni prezident dr. Körner je ob otvoritvi poudaril velike zasluge, ki jih ima ravno sindikalno gibanje ter še posebej poudaril, da je Avstrijska zveza sindikatov mnogo prispevala za dokončno osvoboditev države, za kar ji je vsa Avstrija tudi hvaležna.

Beg z dežele in posledice tega

Kakor navaja statistika, zapusti podeželje dnevno 35 ljudi, med temi pet kmečkih delavcev, ostali pa kmečke hčere in sinovi. Vsi ti iščejo zaposlitev v mestih in industrijskih krajih. Od leta 1910 je prebivalstvo na kmetih nazadovalo za 25 odstotkov in, če upoštevamo prirastek prebivalstva, celo za 29 odstotkov.

Po ugotovitvah socialnih izvedencev je beg z dežele manj beg od kmečkega dela, temveč bolj pred življenjem na kmetih zaradi precenitve življenja v mestih. Industrija, ki je prej prevzemala samo prebete kmečkega prebivalstva, je danes z delovnimi silami dovolj preskrbljena.

Neposredna posledica bega z dežele je, da potrebuje kmetijsko gospodarstvo vedno več strojev in tehniških pripomočkov, ki mu omogočajo obratovanje z manj številnimi delovnimi silami. Nabava strojev pa zahteva kapital ter igra zaradi tega

obratni kapital večjo vlogo, kakor zemljiški kapital.

Kmetijsko gospodarstvo je na prehodu k gospodarstvu trgovinske zmogljivosti. Meje med obrtnim in kmetijskim gospodarstvom bodo vedno manjše in sodelovanje ožje. Kmetijstvo je odjemalec industrijskih in obrtnih proizvodov in dobavitelj surovin za industrijo in obrt.

Ameriški strokovnjaki ocenjujejo beg z dežele celo pozitivno, ker da se na ta način stanje prebivalstva na nižji življenjski ravni zmanjšuje ter se proizvodnja z uporabo strojev dviga. Za naše in splošno evropske razmere je to mnenje le pogojno pravilno, ker lahko povzroči beg z dežele prenagljeno mehanizacijo kmetijskega dela zaradi pomanjkanja delovnih sil. Naselitev v mestih zahteva pojačano gradnjo stanovanj, večja sredstva za brezposelne podpore in oskrbo za delovne sile, ki na deželi primanjkujejo, večje investicije za javne prometne in preskrbovalne naprave, gradnjo šol, po katerih prostornini je v mestih vedno večja potreba, dočim se na podeželju manjša.

Rešitev tega vprašanja zahteva novo vrednotenje kmečkega dela. V bodoče bo kmet potreboval vsestransko kvalificiranega sodelavca, ki bo ustrezal za obratovanje s stroji. Povezava z mestnim življenjem se lahko tesneje izoblikuje. Manjša industrijska in gospodarska podjetja naj bi prenesli na podeželje, zaradi česar bi se precej izravnala razdalja med obrtnim in kmetijskim delom. (Po „Die Wirtschaft“).

Desetletnica OZN tudi na znamkah

Kakor znano, je letošnje zasedanje glavne skupščine Organizacije združenih narodov v prvi vrsti posvečeno deseti obletnici ustanovitve te mednarodne organizacije. V isti namen je tudi cela vrsta držav izdala posebne poštne znamke, ki

na različne načine poudarjajo pomen OZN. Posebno posrečena je na primer tozadevna znamka Jugoslavije, na kateri vidimo poleg grba OZN še spomenik miru, ki ga je Jugoslavija podarila Združenim narodom, izdelal pa ga je mednarodno priznani jugoslovanski kipar.

Posebne znamke za deseto obletnico je seveda izdala tudi poštna uprava OZN sama, kakor vidimo na AND-sliki. Na znamki je v petih jezikih napis »deseta obletnica«, medtem ko pomeni glavno geslo: Mi, ljudstvo Združenih narodov!

Beograd h Grafovim izjavam

(Nadaljevanje s 1. strani)

govoril kot »koroški poslanec«. Mar je hotel s tem povedati, da ni govoril kot državni funkcionar, marveč kot predstavnik tistih nacionalističnih in šovinističnih krogov v koroški ljudski stranki, ki se ne morejo in nočejo pomiriti in sprizniti s politiko prijateljskega sožitja in sodelovanja med Avstrijo in Jugoslavijo.

Nič se ne čudimo, če je g. Graf kot predstavnik teh krogov skušal vnašati tudi v določbe 7. člena državne pogodbe svojevrstne poglede, ki se ne skladajo niti z besedilom niti z duhom teh določb. Pri uresničevanju določil državne pogodbe, v kolikor se nanašajo na pravice našega ljudstva kot narodnostne manjšine, pa ne bo moglo biti merodajno negativno stališče koroških šovinističnih krogov in zavijanje koroškega poslanca Grafa, marveč bo bodočemu razvoju in mirnemu sožitju na Koroškem v korist samo sporazumno reševanje teh vprašanj ob lojalnem sodelovanju vlade in prizadetih koroških Slovencev.

Velike poplave v Indiji

Ministrstvo za zdravstvo v državi Pundžab navaja, da je bilo pri nedavnih poplavah, ki so prizadele to državo, okoli 1000 človeških žrtev. Več tisoč glav živine je zgubljenih in škodo cenijo na milijardo rupij. V državi Pepsu je zgubilo življenje 200 ljudi, 130.000 pa jih je brez strehe.

V državi Delhi so človeške žrtve manjše, toda poljski pridelki so utrpeli ogromno škodo. Tudi v državi Pundžab, ki je žitnica Indije, je škoda, ki so jo utrpeli

poljski pridelki, izredno velika. Voda še vedno pokriva velike površine in se boji, da ne bodo mogli pravočasno končati setve. Številne države so poslale pomoč za žrtve poplav, med temi je darovala Sovjetska zveza 100.000 rupij.

Pa tudi v Pakistanu so bile velike poplave in so poplavile na stotine vasi v državi Bahavalpur. Prebivalstvu je prišlo na pomoč vojaštvo, letala so spuščala na poplavljeni področja živila in pnevmatične čolne.

Na Dunaju so obsodili „kraljico žeparjev“

Poklicni sovrstniki so 67-letno Marijo Zavodskyjevo imenovali »kraljico žeparjev«. Žena je ena izmed zelo uspešnih in spretnih žeparic. Zaradi svoje donosne dejavnosti je bila vsekakor že dvajsetkrat obsojena in je presedela sedemindvajset let za zidovi jetnišnic. Nedavno je bila pred porotnim sodiščem spet obsojena na šest let težke ječe.

V obtožnici se bere, da je Zavodskyjeva nosila vedno črno obleko in črne rokavice, kadar je šla za svojim poslom. V gneči na kolodvorih, v velikih trgovinah, na sejnih in sploh kjer se je zbiralo veliko ljudi, je iskala in tudi vedno našla svoje žrtve. Svoje tatvine je izvajala s proč obrnjenim obrazom, da je oškodovani nikdar niso mogli opisati kot sumljivo. Leta 1954 maja je bila izpuščena iz prisilne delavnice in je takoj spet pričela z navajeno »obrtjo«. Do 28. junija letošnjega leta, ko so jo ponovno aretirali, ji je uspelo, da je nakradla ali bolje povedano izmaknila iz tujih žepov okoli 20.000 šilingov. Med tem časom je prav imenitno živela. Tistega dne je na zapadnem kolodvoru bila že pri tem, da je odpirala ročno torbico neke potnice, toda pri tem jo je opazoval sin potnice in še neki kriminalni uradnik. Takrat so jo aretirali in je svoja dejanja tudi priznala.

Mačka je padla s tretjega nadstropja

Pravijo, da imajo mačke zelo odporno življenje in če padejo, se vedno prestrežejo z nogami. To dejstvo se je izkazalo tudi na Dunaju v Kopernikgasse. Na blazini v oknu tretjega nadstropja se je sončila mačka, nenadoma pa zgubila ravnotežje in padla na ulično stran. Z raztegnjenimi nogami in vzpetimi kremplji

je drvela navzdol in treščila naravnost na glavo neke 69-letne ženske. Žena se je prestrašila kakor strele z jasnega neba, mačka pa ji je globoko zasadila kremplje v glavo in se na njej ustregla. Nato pa je nepoškodovana odskočila. Mački se ni pripetilo nič, dočim so morali ženo z globokimi ranami na glavi prepeljati z rešilnim avtom v bolnišnico.

Gospoda je imela apetit

Ameriška novinarka Elsa Maxwell je povabila prominentne osebnosti ali vsaj tiste, ki jih je za takšne smatrala, na štirinajstdnevno »okrevalno« vožnjo na grški ladji »Achilles«. Zabavno vožnjo so končali v Benetkah. Poročilo o tem potovanju navaja edino le, da so popili 750 steklenic francoskega šampanjca, 500 steklenic likerjev in 300 steklenic »wermoutha« ter da so pokadili 2800 zavojčkov cigaret in pojedli nad 100 kg kaviara. Kakor je že samo iz tega poročila posneti, so se gospoda dobro imeli.

Na Švedskem hočejo voziti levo

Na Švedskem je še vedno v veljavi odredba o prometu na levi strani. Predpreteklo nedeljo je bilo ljudsko glasovanje o pridržanju prometa na levi strani ali za uvedbo vožnje po desni strani. Proti pričakovanju vlade se je 2.111.342 volilnih upravičencev izreklo za dosedanj način, to je 83,2 %, nasproti temu pa samo 384.017 volivcev za promet po desni strani, to je 15,2 %. Prazne listke pa je oddalo 40.873 volivcev, to je 1,6 odstotka, kar pomeni, da so prepustili odločitev parlamentu. V mestih se je odločilo okoli 20 odstotkov volivcev za uvedbo prometa po desni strani.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 20.00, 22.00, 24.00.

Sobota, 22. oktober:

5.50 Kmečka oddaja — 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.35 Pozdrav nate — 16.20 Kličemo mladino — 16.45 Knjižni kotiček — 17.15 Izvrsten izbor — 19.30 Kaj se je dogodilo v tem tednu — 20.00 Idealna zaročenca.

Nedelja, 23. oktober:

6.20 Ljudska glasba — 7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 8.00 Veselo nedeljsko jutro — 11.05 Veselje in zabava za vsakogar — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Otroški oder — 19.00 Športna poročila — 19.45 Lepa pesem — 20.15 Za 150. rojstni dan Adalberta Stifterja.

Ponedeljek, 24. oktober:

5.50 Kmečka oddaja — 9.00 Pozdrav nate — 10.15 Šolska oddaja — 11.45 Oddaja za podeželje — 13.55 Poročila in objave. Za našo vas (slov.) — 15.00 Šolska oddaja — 16.20 Znanje za vse — 18.00 Šlagerji — 18.45 Iz znanosti: Čudovita Chlorella (slov.) — 20.20 Glasba za milijone: Mednarodni šlagerji.

Torek, 25. oktober:

5.50 Kmečka oddaja — 8.45 Medicinsko predavanje — 9.00 Pozdrav nate — 10.15 Dan zastave — 11.45 Oddaja za podeželje — 13.55 Poročila in objave. Zdravniški vedež. Narodne pesmi (slov.) — 15.00 Pravljice iz vsega sveta — 16.20 Znanje za vse — 18.00 Šlagerji — 18.40 Oddaja za delavce — 19.30 Za vas, gospa — 20.20 Evgen Onegin.

Sreda, 26. oktober:

5.50 Kmečka oddaja — 8.45 Iz ženskega sveta — 9.00 Pozdrav nate — 10.15 Šolska oddaja — 11.45 Oddaja za podeželje — 13.55 Poročila in objave. Kmečki koledar (slov.) — 15.30 Otroška ura: Za vesele male ljudi — 16.20 Znanje za vse — 18.00 Šlagerji — 18.35 Gospodarski komentar — 18.45 Koroške narodne pesmi v priredbi P. Kernjaka, poje

Osrednji zbor SPZ (slov.) — 20.20 Peljemo se s prometnim uradom.

Četrtek, 27. oktober:

5.50 Kmečka oddaja — 9.00 Pozdrav nate — 11.00 Šolska oddaja — 11.45 Oddaja za podeželje — 13.55 Poročila in objave. Junaki slovenskega ljudstva (slov.) — 16.20 Znanje za vse — 18.30 Govori UNESCO — 18.45 Kmečka oddaja — 19.30 Philips-revija — 20.20 Štajerske godbe na pihala.

Petek, 28. oktober:

5.50 Kmečka oddaja — 8.45 Za dom in hišo — 9.00 Pozdrav nate — 10.15 Šolska oddaja — 11.45 Oddaja za podeželje — 13.55 Poročila in objave. Trdi orehi (slov.) — 15.30 Otroška ura — 18.00 Šlagerji — 18.45 Športni obzornik (slov.) — 19.15 Zgrabi srečo — 20.20 Dunajski prometni kavaleriji.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 22. oktober:

6.35 Operetna in lahka glasba — 11.05 Gospodinjki nasveti — 11.15 Slovenske narodne pojeta Planinski oktet in mariborski ženski komorni zbor — 11.45 Pojte z nami, otroci — 12.30 Kmetijski nasveti — 14.20 Pionirski kotiček — 14.35 Zeleli ste, poslušajte! — 15.45 Koncertni valčki — 16.10 Koncert po željah — 18.15 Umetne in narodne pesmi poje ženski zbor — 18.50 Nekaj za citre — 20.00 Vseli večer.

Nedelja, 23. oktober:

6.00 Budnica — 6.10 Vedre in poskočne melodije za nedeljsko jutro — 8.00 O športu in športnikih — 8.15 Pisana vrsta domačih pesmi in napevov — 10.00 Družinski pogovori — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00 Zeleli ste — poslušajte! — 16.00 Po naši lepi deželi — 17.30 Radijska igra: Müller: Brezumna ljubezen — 21.00 Kulturni razgledi.

Ponedeljek, 24. oktober:

6.35 Slovenske narodne pojeta moški in ženski zbor — 7.10 Zabavni zvoki — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.30 Slovenske narodne

pesmi pojo in igrajo kvintet Niko Štrifof in Veseli godci — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 15.45 Samospevi in zbori s partizanskih mitingov — 16.00 Zdravstveni nasveti — 18.50 V koraku tanga — 20.00 Kulturni pregled.

Torek, 25. oktober:

6.35 Operetna in lahka glasba — 11.05 Gospodinjki nasveti — 11.45 Cicibanom — dober dan! — 12.00 Že čriček prepeva... (pisan spored narodnih) — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.30 Melodije za prijetno razvedrilo — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 15.45 Lepe melodije — 18.30 Športni tednik — 20.10 Mali glasbeni mozaik — 22.15 Zaplešimo.

Sreda, 26. oktober:

6.35 Jutranji orkestralni spored — 7.10 V vedrem ritmu — 11.05 Gospodinjki nasveti — 11.15 Igra tamburaški orkester ljubljanskih „Svobod“ — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.30 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 16.00 Družinski pogovori — 18.15 Slovenske partizanske pesmi poje Planinski oktet — 22.15 Jazz — cocktail.

Četrtek, 27. oktober:

6.35 Jutranji orkestralni spored — 11.05 Gospodinjki nasveti — 11.45 Nastopijo mladi pevci iz Domžal — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Skladbe jugoslovanskih avtorjev poje zbor Slovenske Filharmonije — 14.25 Ljudsko-prosvetni obzornik — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 15.45 Narodne pesmi poje Gorenjski vokalni kvintet — 16.00 Gospodinjki omnibus — 20.00 Mladinska oddaja.

Petek, 28. oktober:

6.35 Jutranji orkestralni spored — 7.10 Klavir in hammond-orgle v ritmu — 11.05 Gospodinjki nasveti — 11.45 Cicibanom — dober dan! — 12.00 Slovenske narodne — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Popevke, ki jih radi poslušate — 14.25 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 15.45 Pojte z nami, otroci — 21.20 Igra plesni orkester Radia Ljubljana.